

Mijn bibliotheek van de toekomst

Zelf aan de slag in 4 stappen

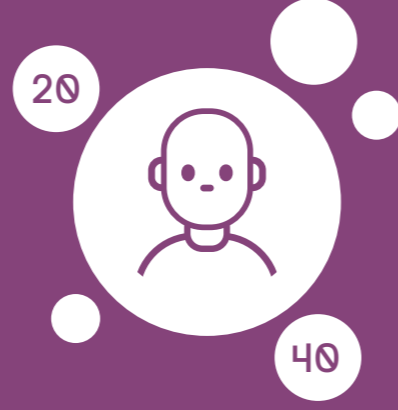
Pro biblio

Lokale, nationale
en mondiale trends

#1

Huidige en toekomstige
doelgroepen

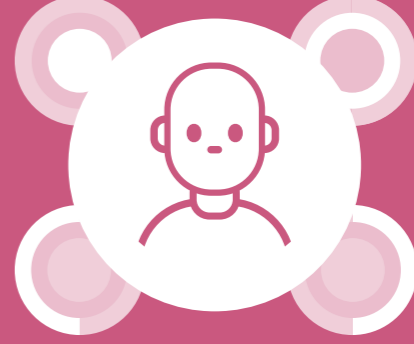
#2

Één toekomstvisie
voor jouw bibliotheek

#3

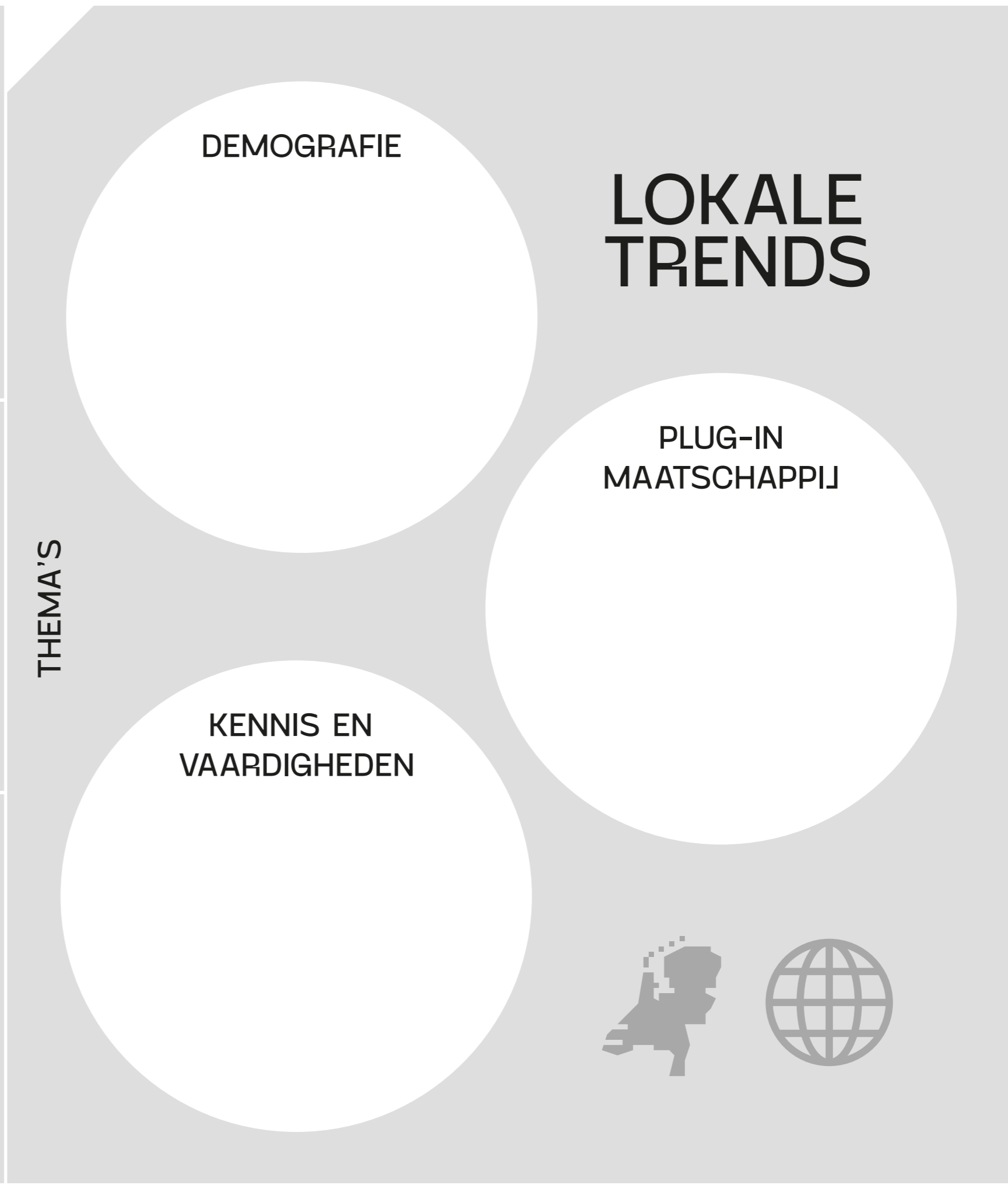
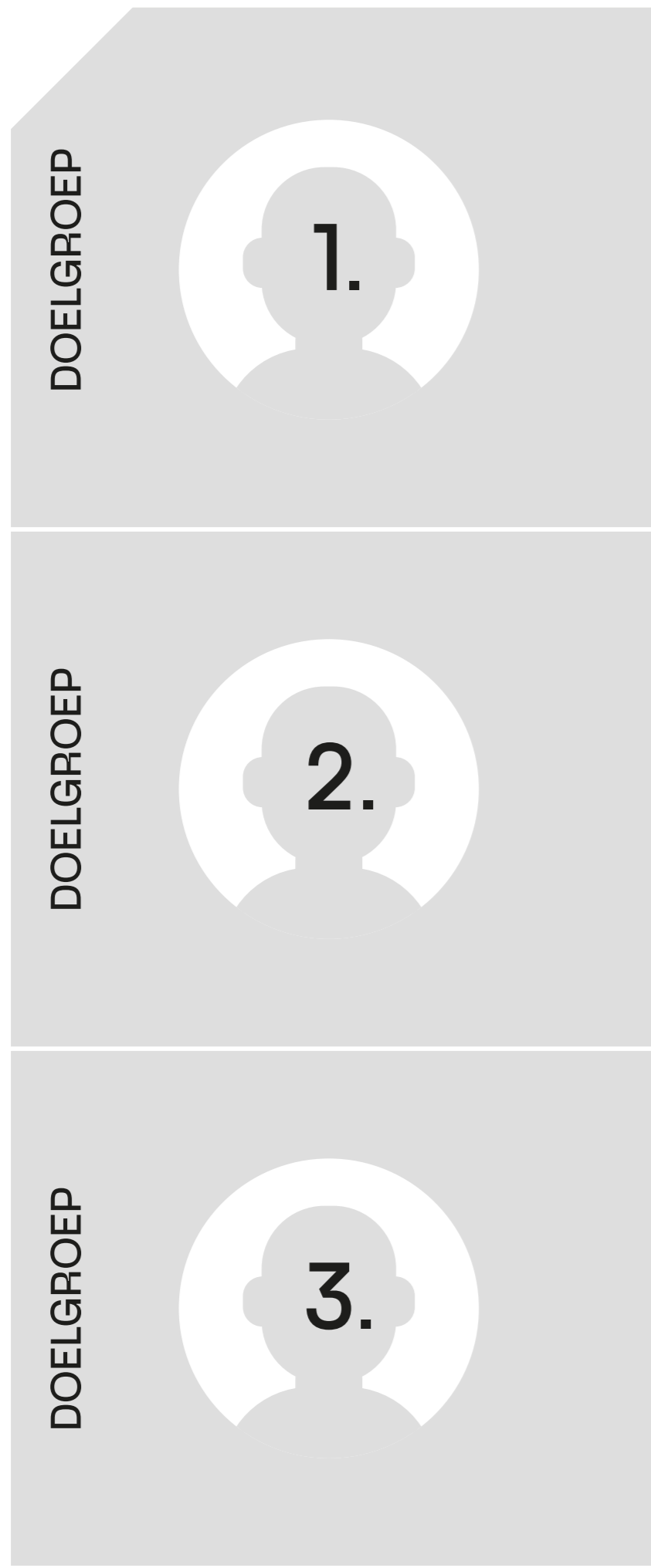
Organisatieontwikkeling
voor succes in 2040

#4

#1

Lokale, nationale en mondiale trends

(schets)

DOELGROEP

1.

DOELGROEP

2.

DOELGROEP

3.

THEMA'S

DEMOGRAFIE

LOKALE TRENDS

PLUG-IN MAATSCHAPPIJ

KENNIS EN VAARDIGHEDEN

PERSOON IN 2040

Naam:

Leeftijd:

Mobiliteit:

Werk:

Sociale omgeving:

Fysieke omgeving:

Technisch vaardig:

EEN DAG IN 2040

00:00
01:00
02:00
03:00
04:00
05:00
06:00
07:00
08:00
09:00
10:00
11:00
12:00
13:00
14:00
15:00
16:00
17:00
18:00
19:00
20:00
21:00
22:00
23:00
24:00

Heden > 2040

+

-

PERSOON IN 2040

Naam:

Leeftijd:

Mobiliteit:

Werk:

Sociale omgeving:

Fysieke omgeving:

Technisch vaardig:

EEN DAG IN 2040

00:00
01:00
02:00
03:00
04:00
05:00
06:00
07:00
08:00
09:00
10:00
11:00
12:00
13:00
14:00
15:00
16:00
17:00
18:00
19:00
20:00
21:00
22:00
23:00
24:00

Heden > 2040

+

-

PERSOON IN 2040

Naam:

Leeftijd:

Mobiliteit:

Werk:

Sociale omgeving:

Fysieke omgeving:

Technisch vaardig:

EEN DAG IN 2040

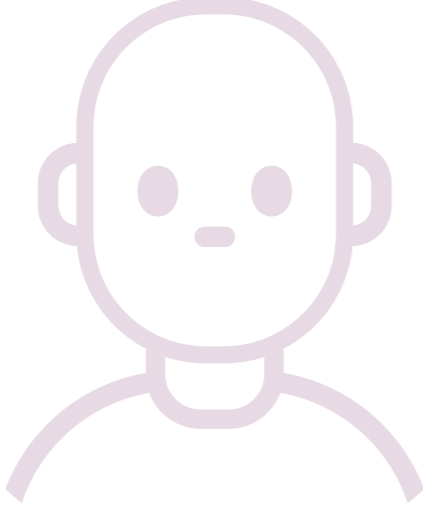
00:00
01:00
02:00
03:00
04:00
05:00
06:00
07:00
08:00
09:00
10:00
11:00
12:00
13:00
14:00
15:00
16:00
17:00
18:00
19:00
20:00
21:00
22:00
23:00
24:00

Heden > 2040

+

-

PERSOON IN 2040

Naam:

Leeftijd:

Mobiliteit:

Werk:

Sociale omgeving:

Fysieke omgeving:

Technisch vaardig:

EEN DAG IN 2040

00:00
01:00
02:00
03:00
04:00
05:00
06:00
07:00
08:00
09:00
10:00
11:00
12:00
13:00
14:00
15:00
16:00
17:00
18:00
19:00
20:00
21:00
22:00
23:00
24:00

Heden > 2040

BEZOEK IN 2040

Kern:

Blank white box for notes under 'Kern:'

Vaardigheden

Blank white box for notes under 'Vaardigheden'

Wat is het gevoel dat deze persoon bij de bibliotheek heeft?

Wat komt deze persoon halen?

Wat is de maatschappelijke functie van de bibliotheek voor deze persoon in 2040?

Wat is de maatschappelijke functie van de bibliotheek voor de gemeenschap?

Perspectief

Blank white box for notes under 'Perspectief'

Community

Blank white box for notes under 'Community'

BEZOEK IN 2040

Kern:

Wat is het gevoel dat deze persoon bij de bibliotheek heeft?

Vaardigheden

Wat komt deze persoon halen?

vaardigheden

perspectief

KERN

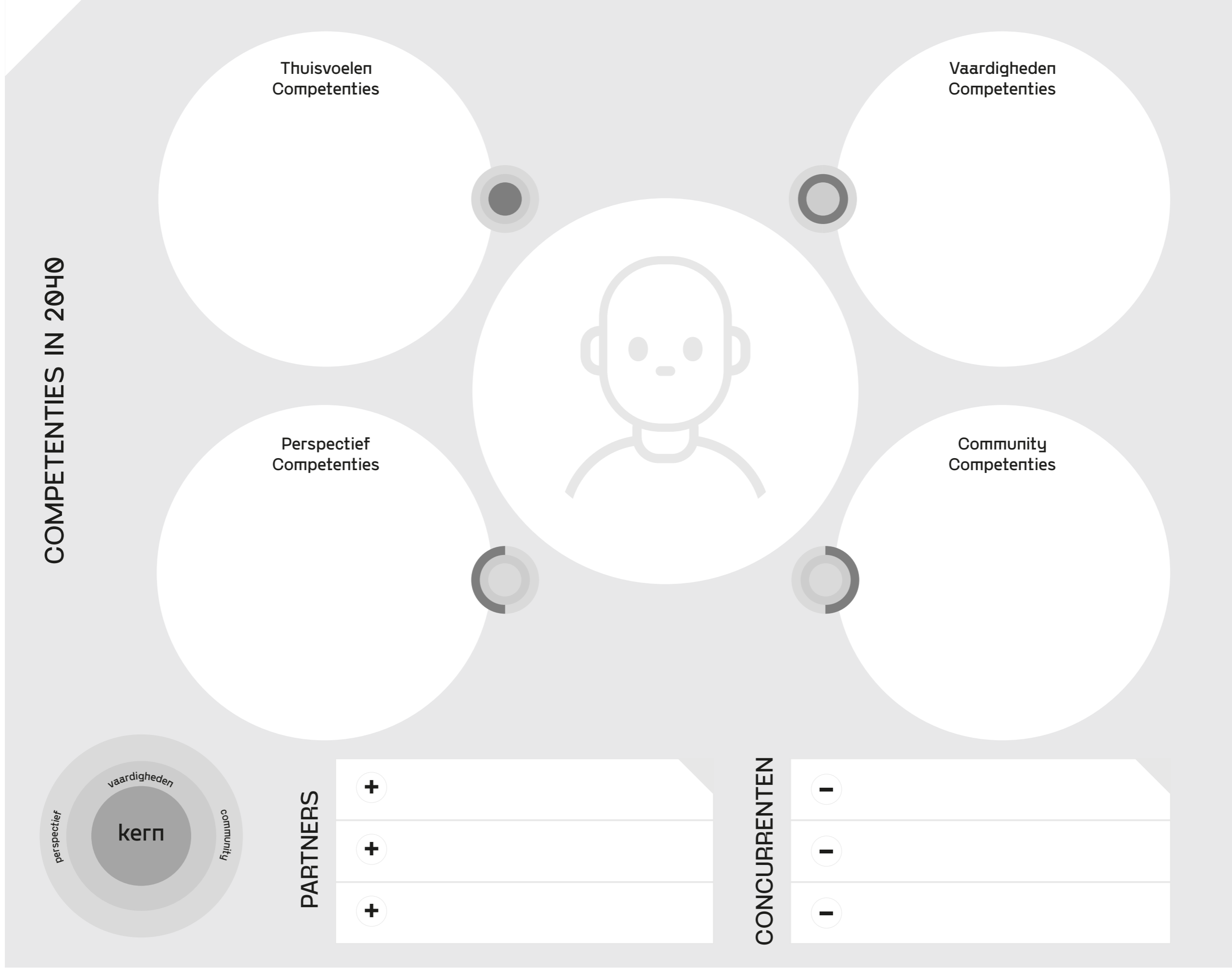
community

Wat is de maatschappelijke functie van de bibliotheek voor deze persoon in 2040?

Perspectief

Wat is de maatschappelijke functie van de bibliotheek voor de gemeenschap?

Community

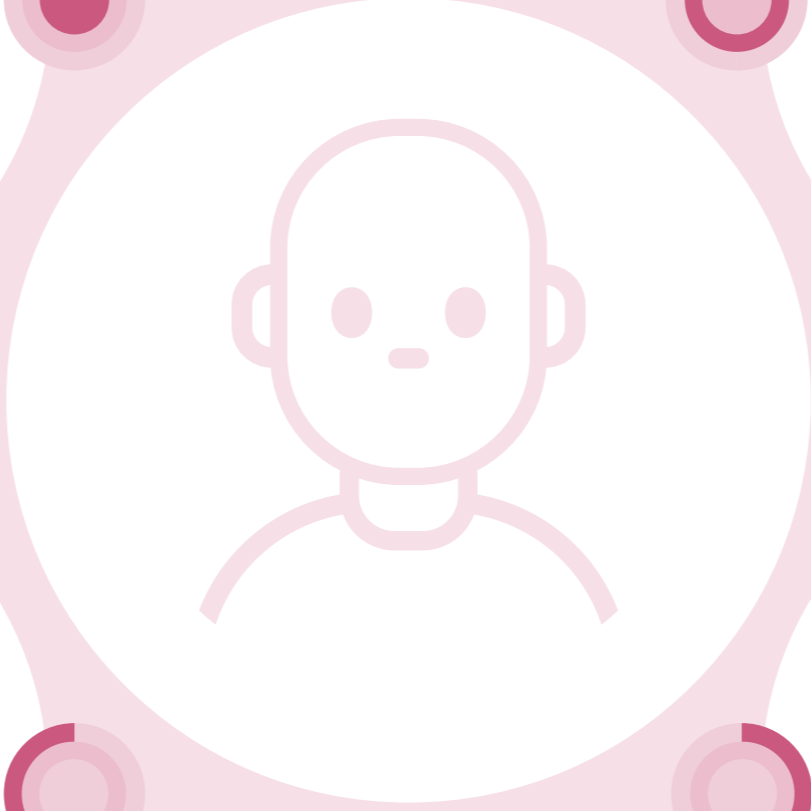

COMPETENTIES IN 2040

Thuisvoelen
Competenties

Perspectief
Competenties

Vaardigheden
Competenties

Community
Competenties

PARTNERS

+	
+	
+	

CONCURRENTEN

WELKOM NAAR DE TOEKOMST!

Dit document is een praktische vertaling van het in 2022 gepubliceerde Groeimanifest voor de Bibliotheek van de toekomst, gericht op jouw eigen bibliotheek. Samen met collega's kom je in vier sessies van ieder ongeveer twee uur tot een toekomstbeeld waar je vanaf morgen al naartoe kunt werken.

De informatie in dit document is gebaseerd op de volgende situatie: Een praktische toelichting bij vier werksessies 'Mijn bibliotheek van de toekomst' voor deelnemers aan deze sessies waaronder een facilitator.

Doelgroep

medewerkers van en/of betrokkenen bij een bibliotheek in Nederland

Aantal deelnemers

10, waaronder een facilitator

Tijdsbesteding

vier wekelijkse sessies van ieder 2 uur

Benodigdheden

1. 4 'whiteboards': voor de oefeningen in subgroepjes gebruiken we enkele grote vellen wit papier (of een flipover).
2. Post-its: om op te schrijven en op het whiteboard te plakken.
3. Markers: Om de post-its te beschrijven en eventueel het whiteboard te tekenen.
Met hulp van visuele samenwerkingsplatforms als bijvoorbeeld Miro is het ook mogelijk deze sessies digitaal te doen.
4. Facilitator: de persoon die de sessies voorbereidt en leidt en de resultaten bijhoudt.

Over het belang van toekomstdenken

Welkom bij deze vier sessies over de toekomst van de bibliotheek! De wereld om ons heen verandert snel en dat heeft ook invloed op de bibliotheek. Waar we vroeger voornamelijk boeken uitleenden, is de bibliotheek nu een multifunctionele plek geworden waar allerlei activiteiten georganiseerd worden. Maar hoe zorgen we ervoor dat de bibliotheek ook in de toekomst relevant blijft voor verschillende doelgroepen? Dat is waar deze sessies om draaien. We gaan kijken naar de trends op lokaal, nationaal en mondiaal niveau en naar de doelgroepen van nu en in 2040. Vervolgens gaan we aan de slag met het ontwikkelen van een toekomstvisie voor jouw bibliotheek en bepalen we welke eigenschappen belangrijk zijn voor medewerkers van de bibliotheek. Samen gaan we kijken hoe we de bibliotheek van de toekomst kunnen vormgeven, zodat deze klaar is voor de uitdagingen die ons te wachten staan. Dus laten we aan de slag gaan en de toekomst van de bibliotheek samen vormgeven!

Over indeling sessies

Vier sessies van ongeveer twee uur, dat is net een werkdag om het over de toekomst te hebben en wat dit concreet kan betekenen voor de ontwikkeling van jouw bibliotheek, dat is goed te doen toch? De sessies zijn als volgt ingedeeld:

1. Lokale, nationale en mondiale trends
2. Huidige en toekomstige doelgroepen
3. Eén toekomstvisie voor jouw bibliotheek
4. Organisatieontwikkeling voor succes in 2040

Over dit document

We hebben de vier sessies uitgewerkt in vier werkbladen waarop je alle benodigde informatie vindt.

facilitator: de informatie waar 'facilitator' voor staat is specifiek voor de facilitator. Deze informatie hoeft niet door iedereen gelezen te worden, dat mag natuurlijk wel. Deze informatie helpt om de sessie in goede banen te leiden.

grijze blokken: achtergrondinformatie. Dit is aanvullende informatie die je kan helpen bij het uitvoeren van de opdrachten.

gele blokken: voorbeeld. Kom je er even niet uit, dan vind je in de gele blokken voorbeeld antwoorden. Deze zijn redelijk algemeen en wellicht niet op jouw bibliotheek van toepassing. Gebruikt deze informatie om een eigen antwoord te bedenken.

roze blokken: inspiratie. Laat je inspireren door de roze blokken.

werkblad: het werkblad is op A3-formaat gemaakt, dus kan geprint worden, maar je kunt deze ook digitaal gebruiken. Dit is afhankelijk van de opzet die je kiest.

1.1 WELKOM (15)

1.1.1. Welkom eerste sessie (15)

Welkom bij de eerste sessie van Mijn bibliotheek van de toekomst! In deze sessie gaan we het hebben over trends die lokaal, nationaal en mondiaal spelen en hoe deze trends van invloed zijn op de toekomst van bibliotheken. We zullen kijken naar ontwikkelingen in onze eigen omgeving, maar ook naar wereldwijde veranderingen die ons allemaal beïnvloeden. We gaan ontdekken welke kansen en uitdagingen deze trends bieden voor bibliotheken en hoe we hierop kunnen inspelen. Kortom, we gaan op zoek naar inspiratie en nieuwe ideeën voor de toekomst van jouw bibliotheek.

1.2 BIBLIOTHEEK NU (30)

Facilitator: verdeel de groep in drieën zodat ieder groepje uit twee of drie medewerkers bestaat. Ieder groepje heeft een whiteboard.

1.2.1 Bestaande doelgroepen (10)

Wat is de belangrijkste doelgroep van onze bibliotheek?

Waarvoor komt deze doelgroep?

Hoe bereiken we hen?

1. schrijf in 1 minuut zoveel mogelijk verschillende doelgroepen op post-its en plak deze op het bord.
2. bepaal als groepje welke doelgroep het belangrijkste is en geef ook aan waarom.
3. bepaal als groepje welke doelgroep daarna het belangrijkste is (en waarom) en wat volgens jullie de derde belangrijke doelgroep is (en waarom).
4. geef per doelgroep aan waarom deze doelgroep naar de bibliotheek komt
5. geef per doelgroep aan hoe de bibliotheek deze doelgroep bereikt

1.2.2 Terugkoppeling (20)

Facilitator: breng de groep weer samen en bespreek per groep welke drie doelgroepen zij hebben benoemd.

Schrijf de top drie per groepje op het centrale Whiteboard en met elkaar komen jullie tot de belangrijkste drie doelgroepen voor de bibliotheek nu.

VOORBEELDEN

1. **Kinderen en jongeren:** bibliotheken spelen een belangrijke rol in het stimuleren van lezen en het ontwikkelen van leesvaardigheid bij kinderen en jongeren. De bibliotheek biedt een breed scala aan boeken, tijdschriften, e-books en andere materialen voor kinderen en jongeren, en organiseert educatieve programma's en activiteiten om lezen te bevorderen.
2. **Ouderen:** bibliotheken zijn ook een belangrijke ontmoetingsplaats voor ouderen. Naast het aanbieden van boeken en andere materialen, bieden bibliotheken ook mogelijkheden voor sociale interactie, educatie en ontspanning. Bijvoorbeeld door het organiseren van lezingen, workshops en activiteiten gericht op het delen van kennis en ervaringen.
3. **Laaggeletterden:** bibliotheken spelen een belangrijke rol in het aanpakken van laaggeletterdheid. Laaggeletterden hebben moeite met lezen, schrijven en/of rekenen, en hebben daardoor beperkte toegang tot informatie en kennis. Bibliotheken bieden programma's en diensten gericht op het bevorderen van basisvaardigheden, zoals taal- en digitale vaardigheden, en werken samen met andere organisaties en partners om laaggeletterdheid te verminderen.

1.3 TOEKOMSTDENKEN (60)

1.3.1 Belang van toekomstdenken (15)

→ Wondere Wereld met Chriet Titulaer - 1986

Als we terugkijken naar 1980, was de wereld heel anders dan vandaag de dag. In 1980 hadden we bijvoorbeeld geen mobiele telefoons, geen internet en geen social media. Bibliotheken hadden toen voornamelijk boeken, tijdschriften en kranten als collectie en de nadruk lag vooral op het uitlenen van deze materialen.

Als we ons nu voorstellen hoe onze bibliotheek eruit zal zien in 2040, dan kunnen we verwachten dat er nog meer veranderingen zullen plaatsvinden. Wellicht zullen we onze collecties op een heel andere manier organiseren en toegankelijk maken, bijvoorbeeld door middel van augmented of virtual reality. Ook kunnen we verwachten dat de rol van bibliotheken in de maatschappij zal veranderen, bijvoorbeeld door meer nadruk te leggen op educatie, onderzoek en samenwerking met andere maatschappelijke instellingen.

Net zoals we in 1980 niet hadden kunnen voorspellen hoe de wereld er vandaag de dag uit zou zien, is het lastig om precies te weten hoe onze bibliotheek er in 2040 uit zal zien. Maar door nu al na te denken over de toekomst en ons voor te bereiden op mogelijke veranderingen, kunnen we ervoor zorgen dat onze bibliotheek ook in de toekomst relevant en waardevol blijft voor onze gebruikers.

Facilitator: bespreek met elkaar wat de belangrijkste ontwikkelingen zijn geweest de afgelopen 100 jaar.

VOORBEELDEN

1. De uitvinding van de televisie in 1927, waardoor beeld en geluid op grote schaal verspreid konden worden.
2. De introductie van de eerste commerciële computer in 1951, waardoor de manier waarop we werken en communiceren enorm veranderde
3. De lancering van de eerste satelliet, de Russische Spoetnik 1, in 1957, wat de ruimtewedloop tussen de VS en de Sovjet-Unie aanwakkerde.
4. De uitvinding van de penicilline door Alexander Fleming in 1928, waardoor een belangrijk middel tegen bacteriële infecties beschikbaar kwam.
5. De lancering van de eerste iPhone in 2007, waardoor de manier waarop we communiceren, informatie delen en online zijn compleet veranderde.
6. De introductie van de eerste commerciële televisie-uitzendingen in Nederland in 1951, waardoor televisie een belangrijke rol in de Nederlandse huiskamers ging spelen.
7. De uitvinding van de laser in 1960, wat leidde tot tal van toepassingen in de industrie, wetenschap en medische wereld.
8. Het einde van de Koude Oorlog in 1991, wat het einde betekende van een tijdperk van politieke spanning en conflicten tussen Oost en West.
9. De ontwikkeling van de eerste commerciële passagiersvliegtuigen in de jaren '50, waardoor reizen over grote afstanden veel sneller en gemakkelijker werd.
10. De opkomst van het internet in de jaren '90, wat een revolutie teweegbracht op het gebied van informatie en communicatie en de manier waarop we leven en werken voorgoed veranderde.

Schrijf de 3 belangrijkste ontwikkelingen op een Whiteboard en bedenk per ontwikkeling wat de invloed is geweest op de bibliotheek.

VOORBEELDEN

1. **De opkomst van het internet:** In de jaren '90 van de vorige eeuw begon het internet zich te ontwikkelen en dit had een enorme impact op de manier waarop bibliotheken informatie verzamelden, organiseerden en beschikbaar stelden aan hun gebruikers. Bibliotheken moesten zich aanpassen aan deze nieuwe manier van informatie zoeken en het digitaliseren van collecties werd steeds belangrijker.
2. **De uitvinding van de kopieermachine:** In de jaren '50 en '60 van de vorige eeuw werd de kopieermachine uitgevonden. Dit betekende dat bibliotheken documenten, tijdschriften en boeken konden kopiëren en verspreiden, waardoor de toegang tot informatie voor meer mensen mogelijk werd.
3. **De opkomst van de e-book:** In de jaren 2000 werden de eerste e-books geïntroduceerd. Dit had grote gevolgen voor bibliotheken, omdat zij nu digitale boeken konden aanbieden aan hun gebruikers en de fysieke collectie kon worden uitgebreid.

Al deze ontwikkelingen hebben bibliotheken gedwongen om zich aan te passen en te evolueren om relevant te blijven voor hun gebruikers. En de meest ingrijpende ontwikkelingen vonden vanaf de jaren 1990 plaats: technologie brengt innovatie in een stroomversnelling.

1.3.2 Trends uit het Groeimanifest (15)

Facilitator: neem gezamenlijk de 17 trends door uit het [Groeimanifest](#) en splits daarna de groep in drieën. Iedere groep gaat aan de slag met één van de drie overkoepelende thema's uit het Groeimanifest, demografie, plug-in maatschappij en van kennis naar vaardigheden.

1.3.3 Lokale ontwikkelingen (10)

Welke trend heeft op jullie groepje de meeste indruk gemaakt? Waarom? Ga nu aan de slag met een lokale ontwikkeling die bij het thema past.

1. bepaal welke trend binnen het toegewezen thema het meeste losmaakt; bespreek met elkaar waarom.
2. bedenk een of enkele lokale ontwikkelingen binnen dit thema. Bepaal als groepje een favoriet.
3. indien je tijd over hebt kun je ook over de andere thema's nadenken.

1.3.4 Lokale aanvulling Groeimanifest (20)

Facilitator: breng de groep weer samen en bespreek per groep welke trend het meeste losmaakte binnen de groep en welke lokale ontwikkeling is gekozen. Verwerk de input per groepje op het centrale Whiteboard onder de thema's Demografie, Plug-in Maatschappij en Kennis en Vaardigheden.

VOORBEELDEN

- Demografie:** Een belangrijke toekomstontwikkeling voor lokale gemeenten in Nederland op het gebied van demografie is de vergrijzing van de bevolking. De verwachting is dat het aantal ouderen de komende jaren verder zal toenemen, terwijl het aantal jongeren juist zal afnemen. Dit heeft gevolgen voor de vraag naar zorg- en welzijnsdiensten, woningen en mobiliteit. Gemeenten zullen hierop moeten anticiperen door bijvoorbeeld het stimuleren van geschikte woonvormen voor ouderen en het creëren van een toegankelijke en veilige infrastructuur.
Bibliotheken kunnen een belangrijke rol spelen in het bieden van toegang tot informatie en educatie over gezondheidszorg en welzijn, bijvoorbeeld door middel van workshops en lezingen over gezonde levensstijl, levenslang leren en het vinden van sociale connecties. Ook kunnen bibliotheken speciale programma's aanbieden voor ouderen, zoals leesgroepen, computerlessen en sociale activiteiten om eenzaamheid tegen te gaan.
- Plug-in maatschappij:** De samenleving wordt steeds meer gedreven door technologie en digitalisering, wat nieuwe uitdagingen en kansen biedt op het gebied van onderwijs, werk en sociale interactie.
Bibliotheken kunnen hierin een belangrijke rol spelen door het bieden van toegang tot de nieuwste technologieën en digitale tools, zoals 3D-printers, virtual reality en online leerplatforms. Ook kunnen bibliotheken fungeren als een hub voor start-ups en ondernemers, en kunnen zij ondersteuning bieden bij digitale vaardigheden en mediawijsheid.
- Van kennis naar vaardigheden:** Een belangrijke toekomstontwikkeling op het gebied van van kennis naar vaardigheden is de toenemende vraag naar vaardigheden die relevant zijn voor de arbeidsmarkt van de toekomst. De focus komt hierbij steeds meer te liggen op 21e-eeuwse vaardigheden zoals digitale

geletterdheid, creativiteit en probleemoplossend vermogen.

Bibliotheken kunnen hierbij een belangrijke rol spelen door het bieden van educatieve programma's en workshops over digitale vaardigheden, kritisch denken, creativiteit en probleemoplossend vermogen. Ook kunnen bibliotheken ondersteuning bieden bij de ontwikkeling van soft skills, zoals communicatie en samenwerking, die steeds belangrijker worden in de moderne werkplek.

1.4 AFSLUITING (15)

1.4.1 Afsluiting eerste sessie (15)

We hebben met elkaar de belangrijkste doelgroepen van de bibliotheek nu bepaald en de belangrijkste ontwikkelingen die wij zien in de toekomst. Volgende sessie gaan we het hebben over wat in 2040 de belangrijkste doelgroepen zullen zijn en hoe de door ons gesignaleerde trends hun bibliotheek beleving beïnvloeden.

Neem met elkaar nog een keer de drie belangrijkste bestaande doelgroepen door en sta nog even stil bij de trends die jullie lokaal signaleren. Spoor elkaar aan er de komende tijd vaker na te denken over de toekomst en ideeën en inspiratie volgende keer te delen.

Facilitator: inventariseer of er nog vragen zijn.

INSPIRATIE

Er zijn verschillende toekomstige ontwikkelingen die veel impact kunnen hebben op bibliotheken, maar hier zijn drie mogelijke ontwikkelingen die op korte termijn al impact kunnen hebben:

- Kunstmatige intelligentie (AI) en machine learning:** Deze technologieën kunnen bibliotheken helpen bij het verbeteren van de gebruikerservaring, bijvoorbeeld door middel van gepersonaliseerde aanbevelingen of het automatisch organiseren van collecties. AI kan ook helpen bij het verbeteren van de efficiëntie van bibliotheken, bijvoorbeeld door het automatiseren van bepaalde taken zoals catalogisering. We kunnen verwachten dat deze ontwikkeling de komende 5-10 jaar impact zal hebben op bibliotheken.
- Virtual en augmented reality (VR/AR):** Deze technologieën bieden bibliotheken de mogelijkheid om nieuwe vormen van content en

interactie te creëren voor gebruikers, bijvoorbeeld door middel van virtuele rondleidingen, educatieve spelletjes en simulaties. Hiermee kunnen bibliotheken nieuwe doelgroepen aantrekken en een meer meeslepende en interactieve ervaring bieden. We kunnen verwachten dat deze ontwikkeling de komende 5-10 jaar impact zal hebben op bibliotheken.

- De opkomst van open science en open access:** Deze beweging bevordert het delen van wetenschappelijke kennis en onderzoek, zonder beperkingen op toegang en gebruik. Bibliotheken kunnen hierbij een belangrijke rol spelen, bijvoorbeeld door het faciliteren van open access publicaties, het organiseren van workshops en het creëren van toegang tot open datasets. We kunnen verwachten dat deze ontwikkeling de komende jaren zal blijven groeien en dat bibliotheken hierin een steeds belangrijker rol zullen spelen.

TRENDS GROEIMANIFEST

Demografie

- Toenemende zorgtaken bij onbetaalde krachten**
In de zorg zal er sprake zijn van een toenemend tekort aan personeel. De druk vanuit de overheid op de mantelzorg zal verder toenemen en mensen zullen vaker, intensiever en langer zorg moeten dragen voor hun zieke en/of oudere medemens. Nieuwe initiatieven zullen ontstaan die het collectief mantelzorgen mogelijk maakt.
- 'Gewone' diensten worden in toenemende mate luxe goederen**
Voor een groter deel van de Nederlandse burgers worden 'doodgewone' zaken onbereikbaar. Contact, advies en begeleiding door een mens wordt iets waar je voor moet betalen. Alles gaat digitaal en artificieel en dwingt de consument in een keurslijf (deze keurslijven worden wel gedetailleerder). Bovendien worden we steeds vaker een consument bij een terugtrekkende overheid.
- Ruimte**
De grote steden worden steeds groter, en mensen in die steden hebben steeds minder vierkante meters tot hun beschikking. Steeds meer diensten gaan online. Publieke ruimte wordt steeds schaarser. In krimpregio's (en dit worden er meer) wordt publieke ruimte om een andere reden ook steeds schaarser. Minder inwoners betekent minder geld voor voorzieningen. Maar tegelijkertijd zijn hier ook meer oudere een-

persoonshuishoudens en is er een grotere kans op eenzaamheid. De behoefte aan publieke ruimte om te ontmoeten en te werken of te studeren neemt toe.

4. Kleine toplaag, grote humuslaag van (onbetaalde) creatieven

De grens tussen amateur en professional zal in de kunst, design en literatuur, met uitzondering van de toplaag, vervagen.

Plug-in maatschappij

5. De Toekomst van vrije tijd

In Nederland werken veel mensen in deeltijd en dit aantal groeit vooralsnog. Behalve werkende ouders vinden mensen in Nederland dat ze voldoende vrije tijd hebben, gemiddeld 42 uur per week. Dit aantal uren is vrij stabiel. 8 van die 42 uur wordt besteed aan sociale contacten, 14 uur aan hobby's, uitrusten, uitstapjes, etc. Het aandeel 'digitale' vrijetijdsbesteding neemt toe.

6. Digitalisering leidt tot nieuwe distributiemodellen en nieuwe 'uitgevers'

Er ontstaat een schijn-democratisering van content-creatie en distributie. Technologie maakt oude machthebbers irrelevant en deze plek wordt ingenomen door platforms die uiteindelijk ook een grote machtige speler in de keten worden. Platforms starten als distributiesysteem en de succesvolle platforms worden op een gegeven moment uitgever/ producent. Het is mogelijk dat deze platforms content laten creëren door algoritmes, waardoor geen rechten meer worden afgedragen aan auteurs en ze gesloten content-ecosystemen creëren.

7. Hyper Personalisatie van content

Technologie en algoritmes zorgen ervoor dat je gedurende de dag je (leer)ritme gedictieerd kan krijgen door smart devices. Gebruikers krijgen wel meer controle over de mate waarin ze buiten hun 'informatie-bubbel' willen treden en die behoefte is er in toenemende mate (unplugged leven). Op basis van je interesses en doelen levert een 'superapp' je verspreid over de dag content op maat voor de situatie.

8. De verdwijning van het (fysieke) boek

De traditionele auteur krijgt meer een status als kunstenaar en bedient een steeds kleiner publiek. Het boek wordt een nostalgisch artefact: iets wat vooral de oudere generaties nog lezen. De nieuwe auteur wordt contentcreator die zijn content speciaal creëert en optimaliseert voor specifieke formats: audioboeken, podcasts, social media-'stories', video, VR, etc.

9. We besteden een groot deel van de tijd in de virtuele wereld

Er ontstaat een grootschalige digitale wereld waar we leren, werken, spelen en ontspannen. Deze tweede wereld neemt niet alleen de vorm aan van een simulatie; de samenleving zal onafscheidelijk verbonden en afhankelijk zijn van haar interface met kunstmatige intelligentie. Iedereen heeft meerdere avatars (karakters), een digitale opmaak en een eigen 'home base'. Mensen met gemeenschappelijke interesses ontmoeten elkaar in virtuele 'clubs': een 3D-omgeving waar de omgeving aansluit op de interesse en waar je verschijnt niet in niet in maar als avatar die daarbij past. Gedeeltelijk vervangt dit het fysieke persoonlijke contact of 2D digitaal contact. Maar er komt dus ook een nieuwe realiteit bij die ons leven verrijkt voor praktische en entertainment-activiteiten. Veel mensen blijven zoeken naar een balans tussen de virtuele en de fysieke wereld.

10. Digitale dominantie en de tegenbeweging

Digitaal is dominant in onze cultuur. We lopen zelfs het risico om slaaf te worden van het digitale. Er ontstaat een markt voor initiatieven die mensen helpen op dit vlak gezond te blijven. Om vaker offline te gaan en nieuwe routines aan te leren. Kunstmatige intelligentie is steeds meer een geautomatiseerde filter van informatie. Aandacht van publieke aanbieders verschuift van (eigen) informatie verstrekken naar gids zijn en de onzichtbare mechanismen achter het zoeken van informatie zichtbaar en transparant te maken, of zelfs de algoritmen die het internet afstruinen te cureren. Er zou een publiek gecureerd internet kunnen ontstaan, naast een 'wildwest' internet en een dark web, mits instellingen zich hiervoor wereldwijd verbinden en samenwerken.

11. Een groeiend bewustzijn over privacy en een nieuw model voor eigenaarschap van data

Europa positioneert zich als de mondiale privacy-waakhond en door schandalen, datalekken en datadiefstal worden mensen zich steeds meer bewust van de waarde van hun data. Er ontstaan nieuwe privacy beschermende concepten, maar implementatie vraagt om een actieve rol van de eindgebruiker.

12. Democratie en technologisch burgerschap

De democratie staat onder druk, deelname aan het democratisch proces neemt af. Tegelijkertijd worden heel veel democratische processen digitaal, informatie over overheidsregels is alleen nog maar online te vinden. Daarom wordt

het zorgdragen voor digitaal en technologisch burgerschap belangrijk. Rathenau definieert technologisch burgerschap als "de vaardigheid om de mogelijkheden van digitalisering te begrijpen, en de kennis en weerbaarheid om met de risico's ervan te kunnen omgaan. Het stelt burgers in staat deel te nemen aan het democratisch debat en de politieke besluitvorming over nieuwe digitale technologie." En dit alles naast gewone digitale geletterdheid.

13. De markt en technologisch burgerschap

De financiering van publieke diensten staat onder druk. Dit vormt een risico wanneer een commerciële financier de 'curatie' van kennis gaat beïnvloeden of dit combineert met commerciële diensten. Er is een maatschappelijke roep om toegankelijke en veilige digitale ruimte (zie bijvoorbeeld [Public Spaces](#)) en de commons als een alternatief governance model. De Commons: een alternatief voor het kapitalistische model. Het wordt gebruikt om te verwijzen naar een breed scala aan bronnen, natuurlijk en man made, die worden gedeeld door een grote groep mensen. Bijvoorbeeld: als je lid wordt van een bibliotheek wordt het ook jouw verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen. 'We the library!'

14. Klimaat

Alles digitaliseren is niet noodzakelijkerwijs energieneutraal, er is ook zoiets als een digitale footprint. Ook hiervoor worden oplossingen gevonden. Naast de footprint van de fysieke omgeving zal ook deze digitale footprint belangrijk zijn. De te verwachten abrupte consequenties van het menselijk handelen voor het klimaat zullen in grote mate, ver weg en dichtbij, van invloed zijn op onze toekomst.

Van kennis naar vaardigheden

15. Meer aandacht voor basisvaardigheden (taal) en minder personeel

Er komt een nog verder toenemend tekort aan onderwijzend personeel. Bovendien zal het primair en secundair onderwijs zich nog verder toe moeten spitsen op de basisvaardigheden in verband met achterstanden bij een toenemend aantal scholieren. Met als gevolg dat er in het onderwijs steeds minder ruimte zal zijn en scholieren ook op andere plekken zullen aankloppen voor kennis en ondersteuning. Daar staat tegenover dat wel steeds meer mensen hun middelbare schooldiploma halen en het aantal hoger opgeleiden gestaag stijgt.

16. Andere (vormen van) kennis

Het beschermen en ontsluiten van erfgoed, met name kennis die niet in boeken is vastgelegd, wordt belangrijker. Verschillende stijlen van leren krijgen een plek in het formele en informele leren, bijvoorbeeld leren door ervaring, door te ondergaan. De scheiding tussen educator en leerling wordt diffuser; je kiest de rol die op het moment bij je past en bent zowel een consument van kennis als een meester/ expert op je eigen gebied.

17. De derde leeromgeving

Het informele leren neemt een vlucht mede doordat het onderwijs overbelast is. De overdracht van kennis en ervaring zal vaker onbetaald, online, peer-to-peer en buiten het professionele circuit plaatsvinden.

In deze sessie gaan we het hebben over de doelgroepen die jouw bibliotheek nu bedient en of dat in 2040 nog dezelfde doelgroepen zijn. Welke trends zorgen ervoor dat bepaalde doelgroepen minder relevant worden? En wie bezoeken de bibliotheek vaker dan dat ze nu doen? We hebben het vandaag over de veranderende behoeften en interesses van doelgroepen en hoe je hierop kunt inspelen als bibliotheek.

2.1 WELKOM (20)

2.1.1. Welkom tweede sessie (20)

Facilitator: richt je tot de groep, heet welkom. Vraag of er nog nagedacht is over afgelopen sessie. Zorg dat je het Whiteboard klaar hebt staan met daarop de belangrijkste doelgroepen nu en de lokale trends die benoemd zijn. Zien jullie bijzonderheden? Zijn er nieuwe inzichten?

DOELGROEPEN NU

- Kinderen en jongeren:** bibliotheken spelen een belangrijke rol in het stimuleren van lezen en het ontwikkelen van leesvaardigheid bij kinderen en jongeren. De bibliotheek biedt een breed scala aan boeken, tijdschriften, e-books en andere materialen voor kinderen en jongeren, en organiseert educatieve programma's en activiteiten om lezen te bevorderen.
- Ouderen:** bibliotheken zijn ook een belangrijke ontmoetingsplaats voor ouderen. Naast het aanbieden van boeken en andere materialen, bieden bibliotheken ook mogelijkheden voor sociale interactie, educatie en ontspanning. Bijvoorbeeld door het organiseren van lezingen, workshops en activiteiten gericht op het delen van kennis en ervaringen.
- Laaggeletterden:** bibliotheken spelen een belangrijke rol in het aanpakken van laaggeletterdheid. Laaggeletterden hebben moeite met lezen, schrijven en/of rekenen, en hebben daardoor beperkte toegang tot informatie en kennis. Bibliotheken bieden programma's en diensten gericht op het bevorderen van basisvaardigheden, zoals taal- en digitale vaardigheden, en werken samen met andere organisaties en partners om laaggeletterdheid te verminderen.

BELANGRIJKE LOKALE ONTWIKKELINGEN

- bouw van een nieuwe woonwijk in jouw gemeente. Dit betekent dat er in de toekomst

nieuwe woningen zullen ontstaan en er ook nieuwe bewoners toetreden tot de gemeente. Wat zijn hun behoeften?

- sluiting van een bibliotheek in een naastgelegen dorp of gemeente. Dit kan leiden tot een grotere toeloop in jullie bibliotheek. Hoe bereid je je daar op voor?
- fusering met naburige gemeente. Dit betekent dat er meer functies gedeeld gaan worden. Heeft dit invloed op jouw bibliotheek?
- opening AZC. Wanneer er een AZC geopend wordt, betekent dit ook dat er nieuwe doelgroepen in je gemeente komen die in ieder geval de Nederlandse taal en cultuur niet eigen zijn. Welke rol speelt jouw bibliotheek hierin?

Wat is ChatGPT?

ChatGPT is een kunstmatig intelligent taalmodel ontwikkeld door OpenAI. Het is gebaseerd op de GPT-architectuur en kan mensachtige tekstgeneratie en -begrip uitvoeren. Het is ontworpen voor conversatietaken en kan worden gebruikt om interactieve gesprekken te voeren, antwoorden te genereren en verschillende talen te begrijpen en te genereren.

chat.openai.com

WAT ZEGT CHATGPT HIEROVER?

Hoe verandert de bevolkingssamenstelling van en Nederlandse gemeente tussen nu en 2040? Wat betekent deze verandering voor de bibliotheek van de toekomst?

Als AI-model heb ik geen toegang tot specifieke prognoses voor alle Nederlandse gemeenten tot 2040, maar over het algemeen kunnen we verwachten dat de vergrijzing van de bevolking in de meeste gemeenten zal toenemen. Dit betekent dat het aantal ouderen zal toenemen ten opzichte van het aantal jongeren en dat de gemiddelde leeftijd van de bevolking zal stijgen.

Deze veranderingen kunnen verschillende implicaties hebben voor de bibliotheek van de toekomst. Een belangrijke overweging is dat ouderen waarschijnlijk meer gebruik zullen maken van de bibliotheekdiensten, zoals bijvoorbeeld het lenen van boeken en toegang tot digitale informatiebronnen. Daarnaast zullen ze wellicht ook meer interesse hebben in activiteiten die aansluiten bij hun leeftijd, zoals leesclubs, lezingen of cursussen over bijvoorbeeld het gebruik van digitale apparaten. Het is dus belangrijk dat de bibliotheekdiensten hierop worden aangepast.

Daarnaast kan ook de culturele diversiteit van een gemeente veranderen. Dit kan betekenen dat er meer vraag is naar literatuur en informatie over andere culturen en talen, wat kan resulteren in een bredere collectie boeken en andere materialen in de bibliotheek.

Een andere belangrijke ontwikkeling is de opkomst van digitale technologieën en de toename van online informatiebronnen. Bibliotheekdiensten zullen zich moeten blijven ontwikkelen om te voldoen aan de veranderende behoeften van hun gebruikers, bijvoorbeeld door toegang te bieden tot e-books en andere digitale publicaties, en door het aanbieden van cursussen en workshops over digitale vaardigheden. Kortom, de veranderende bevolkingssamenstelling van een gemeente kan een belangrijke impact hebben op de bibliotheek van de toekomst. Het is belangrijk dat bibliotheken zich aanpassen aan deze veranderingen en blijven inspelen op de behoeften van hun gebruikers.

2.2 BEVOLKINGSONTWIKKELING (20)

2.2.1 Discussie bevolkingsontwikkeling (20)

*** Voorbereiding facilitator:** zorg dat je voor deze sessie wat kunt vertellen over de bevolkingsontwikkeling. Via onderstaande link kun je per gemeente in Nederland ontwikkelingen zien. Bespreek anders de hierboven door ChatGPT gesignaleerde ontwikkeling.

Over de toekomst is veel onzeker, toch zijn er een aantal zaken die redelijk zeker zijn, bijvoorbeeld de ontwikkeling van een regio en de bevolkingssamenstelling.

→ Bevolkingsontwikkeling - PBL/CBS
Regionale bevolkings- en huishoudensprognose 2022-2050

→ Verkenning Bevolking 2050 - NIDI

→ Bevolking 2050 in beeld. Drukker, diverser en dubbelgrijs

→ Bevolking 2050 in beeld: opleiding, arbeid, zorg en wonen

Nidi rapport – micro samenvatting

Volgens de CBS-bevolkingsprognose groeit de bevolking de komende dertig jaar met bijna twee miljoen inwoners, van 17,4 miljoen nu naar 19,3 miljoen in 2050.

- Bijna 90 procent van de groei komt door migratie.
- Het aandeel 65-plussers in de bevolking neemt toe van 19 naar 25 procent.

- Het aandeel van de bevolking met een migratieachtergrond neemt toe van 24 naar 36 procent.
- Zowel de eerste als tweede generatie neemt in omvang toe. Net als nu zal ook in 2050 de eerste generatie omvangrijker zijn dan de tweede generatie.
- Een steeds groter deel van de 20- tot 65-jarigen heeft een migratieachtergrond. Nu is dat 27 procent, in 2050 zal dat 42 procent zijn.

Een gemiddeld migratiesaldo van 28 duizend per jaar leidt tot een bevolking van 18,2 miljoen inwoners in 2050, terwijl een jaarlijks migratiesaldo van 93 duizend resulteert in een groei van de bevolking tot 20,6 miljoen inwoners in 2050. Onzekerheid over de hoogte van het migratiesaldo kan dus tot een verschil van bijna 2,5 miljoen inwoners in 2050 leiden. Onzekerheid over de hoogte van het gemiddelde kindertal (1,5 of 1,8 kinderen per vrouw) leidt tot een verschil in bevolkingssom van een miljoen in 2050. Het effect van onzekerheid over de levensverwachting (83 of 86 jaar) leidt ook tot een verschil van een miljoen inwoners. Volgens de CBS-prognose groeit de bevolking de komende dertig jaar met bijna twee miljoen inwoners, van 17,4 miljoen in 2020 naar 19,3 miljoen in 2050 (figuur 2.1). De CBS-prognose beoogt, met alle onzekerheden, de meest waarschijnlijke toekomstige ontwikkeling van de bevolking te beschrijven. Bijna 90 procent van de totale bevolkingsgroei komt door migratie.

Facilitator: bespreek met de groep wat deze ontwikkelingen voor invloed hebben op de drie doelgroepen die de bibliotheek nu als focus heeft. Wat zouden nieuwe doelgroepen kunnen zijn voor de bibliotheek in 2040?

Benoem met elkaar drie doelgroepen voor de bibliotheek in 2040.

DOELGROEPEN VOOR BIBLIOTHEKEN IN 2040

- Digitale nomaden en thuiswerkers:** in 2040 zal thuiswerken en werken op afstand naar verwachting veel gebruikelijker zijn dan nu. Bibliotheken kunnen zich ontwikkelen tot aantrekkelijke werkplekken voor digitale nomaden en thuiswerkers, die behoefte hebben aan een professionele omgeving en toegang tot hoogwaardige technologie en informatie.
- Kwetsbare ouderen:** ook in 2040 zal er nog steeds sprake zijn van sociale ongelijkheid en kwetsbare groepen. Bibliotheken kunnen een belangrijke rol

spelen in het bieden van toegang tot informatie, educatie en cultuur voor deze groepen, en kunnen bijdragen aan het verminderen van sociale ongelijkheid.

3. **Jonge eenoudergezinnen:** in 2040 neemt het eenoudergezinnen toe in Nederland. Voor deze doelgroep kan de bibliotheek een welkom rustpunt in hun leven als er even op hun kind/ kinderen gelet wordt. De bibliotheek kan een belangrijke rol spelen in de mentale gezondheid van deze doelgroep.

4. **Immigranten en vluchtelingen:** Bibliotheken zullen in de toekomst een belangrijke rol blijven spelen in de integratie van nieuwkomers. Bibliotheken kunnen activiteiten en diensten aanbieden die gericht zijn op het leren van de taal en cultuur van het gastland en daarnaast ook informatie en diensten aanbieden die gericht zijn op het aanleren van digitale vaardigheden.

Het verschil tussen deze toekomstige doelgroepen en de huidige doelgroepen van bibliotheken is dat ze meer gericht zijn op de veranderende behoeften en trends in de samenleving. Bibliotheken moeten zich aanpassen aan de veranderende samenleving en inspelen op nieuwe behoeften en trends om relevant te blijven voor de samenleving.

2.2.1 Oefening persona (20)

Facilitator: verdeel de groep in drieën zodat ieder groepje uit twee of drie medewerkers bestaat. Ieder groepje heeft een whiteboard en krijgt een van de zojuist benoemde doelgroepen toebedeeld.

Wie ben ik? (10)

- Bedenk een persoon uit deze doelgroep en beantwoord de volgende vragen:
- Hoe heet deze persoon?
- Hoe oud is deze persoon?
- Is deze persoon mobiel?
- Werkt/ hoe werkt deze persoon?
- Hoe ziet de sociale omgeving van deze persoon eruit?
- Hoe ziet de fysieke omgeving van deze persoon eruit?
- Is deze persoon technisch vaardig?

DIGITALE NOMADEN EN THUISWERKERS

Naam: Fatima

Leeftijd: 38 jaar

Mobiel: Ja, Fatima is altijd onderweg en werkt veel vanuit huis

Werk: Fatima is freelance tekstschrijver en werkt veel vanuit huis of in coworking spaces

Sociale omgeving: Fatima heeft een groot netwerk van collega's en andere freelancers

Fysieke omgeving: Fatima werkt meestal vanuit huis, maar gaat af en toe naar een coworking space of bibliotheek

Technisch vaardig: Ja, Fatima is zeer technisch vaardig en maakt veel gebruik van digitale tools en software

KWETSBARE OUDEREN

Naam: Ahmed

Leeftijd: 65 jaar

Mobiel: Ahmed heeft mobiliteitsproblemen en maakt gebruik van een rolstoel om zich te verplaatsen.

Werk: Ahmed is gepensioneerd, maar heeft vroeger jarenlang als onderwijzer gewerkt. Hij is nog steeds erg betrokken bij zijn gemeenschap en zet zich in als vrijwilliger bij verschillende lokale organisaties.

Sociale omgeving: Ahmed heeft een grote familie en een hechte vriendengroep. Hij vindt het belangrijk om sociaal actief te blijven en onderhoudt regelmatig contact met zijn familie en vrienden.

Fysieke omgeving: Ahmed woont in een aangepaste woning die rolstoeltoegankelijk is. Hij heeft ook een aangepast voertuig om zich te verplaatsen.

Technisch vaardig: Ahmed heeft beperkte technische vaardigheden en heeft moeite om nieuwe technologieën te begrijpen en te gebruiken.

JONGE EENOUERGEZINNEN

Naam: Dyonne

Leeftijd: 23 jaar

Mobiel: Ja, Dyonne is mobiel en maakt vaak gebruik van het openbaar vervoer en haar elektrische scooter om zich te verplaatsen.

Werk: Dyonne is single en moeder van twee kleine kinderen en kan daardoor niet werken. Ook is ze dyslectisch en heeft ze ADHD.

Sociale omgeving: Dyonne richt zich volledig op het moederschap en heeft geen tijd voor hobbies of vrienden. Ze woont naast haar ouders dus er is wel sociale controle.

Fysieke omgeving: Dyonne woont naast haar ouders met haar twee kleine kinderen van 2 en 4.

Technische vaardigheid: Dyonne begrijpt niet zoveel van technologie, maar is wel digital native, dus enige handigheid heeft ze wel. Haar dyslectie helpt echter niet mee.

Facilitator: breng de groep weer samen en laat iedere groep hun persona introduceren. In de laatste tien minuten van deze opdracht, worden de drie persona geïntroduceerd door hun makers.

2.2.2 Oefening een dag uit het leven (45)

Facilitator: verdeel de groep in drieën zodat ieder groepje uit twee of drie medewerkers bestaat. Ieder groepje heeft een whiteboard en krijgt een van de zojuist geïntroduceerde persona toebedeeld.

Onderdeel A (15)

Verplaats je in een van de drie persona. Het is een dinsdag in 2040. De wekker gaat. Hoe ziet de dag eruit van deze persoon? Het is dus 2040, houd daar rekening mee. Ga na een kwartier verder met onderdeel B.

DAG UIT HET LEVEN VAN FATIMA 2040

Op een dinsdagochtend in 2040 wordt Fatima wakker met het geluid van haar slimme wekker. Ze kijkt op haar smartwatch en ziet dat het 7:00 uur is. Na wat rek- en strekoefeningen en een snel ontbijt begint ze met haar ochtendroutine.

Om 8:30 uur gaat Fatima naar haar studio, die op de bovenste verdieping van haar appartement is gevestigd. Ze checkt haar e-mails en gaat vervolgens aan de slag met het ontwerpen van een nieuw logo voor een klant. Ze maakt gebruik van geavanceerde grafische software op haar computer en een haptische handschoen om de ontwerpen te verfijnen.

Om 12:00 uur neemt Fatima even pauze om te lunchen. Ze bestelt een gezonde maaltijd via haar smart speaker en neemt de tijd om te ontspannen en te socializen op sociale media.

Om 13:00 uur gaat Fatima verder met haar ontwerptaken en rond 16:00 uur rondt ze haar werk af voor de dag. Vervolgens gaat ze naar een nabijgelegen park om te joggen en te genieten van de buitenlucht.

Om 18:00 uur keert Fatima terug naar huis en bereidt ze een heerlijke maaltijd met behulp van een slimme keukenassistent. Ze eet met haar gezin en praat over hun dag.

Na het avondeten gaat Fatima nog even terug naar haar studio om wat foto's te bewerken en te delen op haar sociale media-accounts. Vervolgens

geniet ze van wat ontspanningstijd voordat ze zich klaarmaakt om te gaan slapen. Ze doet nog wat licht leeswerk op haar tablet en zet haar slimme wekker om 23:00 uur. Ze valt in slaap met een gevoel van voldoening over haar dag en het werk dat ze heeft verzet.

Onderdeel B (15)

Vervolg vragen om het verhaal volledig te maken:

- Wat is in hun leven in 2040 de belangrijkste verandering ten opzichte van vandaag?
- (mag er maar een zijn, wat is echt wezenlijk anders?)
- Wat gaat er heel goed in dit leven?
- Wat gaat er minder goed/ waar heeft deze persoon hulp of extra aandacht voor nodig?

FATIMA

Belangrijkste verandering: In 2040 heeft Fatima toegang tot meer geavanceerde en geautomatiseerde technologieën die haar werk als grafisch ontwerper veel gemakkelijker maken. Hierdoor kan ze efficiënter werken en meer tijd besteden aan creatieve ontwerpideeën en samenwerking met klanten.

Wat gaat er goed: Fatima heeft een bloeiende carrière als freelance grafisch ontwerper en werkt vanuit haar eigen studio aan huis. Ze heeft een hechte groep vrienden en familie, en zet zich in voor goede doelen en haar gemeenschap.

Wat gaat er minder goed: Als succesvolle professional kan Fatima soms overweldigd worden door de eisen van haar werk en het jongleren van haar persoonlijke en professionele leven. Ze heeft behoefte aan een betere balans tussen werk en privé en kan baat hebben bij het aanleren van meer ontspanningstechnieken om stress te verminderen.

DAG UIT HET LEVEN VAN AHMED 2040

Ahmed wordt om 08:00 uur wakker en begint zijn dag met het inschakelen van zijn slimme huis assistent die zijn slaapkamer opent en de gordijnen opent. Hij gebruikt de assistent ook om zijn dagelijkse medicijnen in te stellen en om zijn maaltijden te bestellen. Hij geniet van zijn ontbijt terwijl hij luistert naar de ochtendnieuwsbriefing die wordt voorgelezen door de assistent.

Daarna maakt Ahmed zich klaar om zijn vrienden te ontmoeten bij de lokale seniorenclub. Hij

gebruikt zijn aangepaste voertuig om er te komen, en navigeert naar de club met behulp van de ingebouwde GPS en spraakbesturing. Bij de club speelt Ahmed een spelletje kaarten met zijn vrienden en neemt hij deel aan een discussie over lokale politiek en sociale kwesties.

In de middag keert Ahmed terug naar huis, waar hij een online cursus volgt om zijn technische vaardigheden te verbeteren. Hij werkt aan het leren van nieuwe technologieën die hem kunnen helpen bij zijn dagelijkse leven en het vrijwilligerswerk dat hij doet.

's Avonds komt de familie van Ahmed langs voor een gezamenlijk diner. Ze bestellen hun maaltijd bij een lokaal restaurant met behulp van een spraakgestuurde assistent en genieten van het eten terwijl ze bijpraten over hun dag en delen over hun ervaringen. Na het diner kijkt Ahmed nog even naar een film op zijn slimme tv en gaat hij daarna naar bed, tevreden met de volle en actieve dag die hij heeft gehad.

In 2040 zal Ahmed zeker profiteren van de technologische vooruitgang die de wereld heeft doorgevoerd. Met een slim huis en auto, toegang tot online cursussen en spraakgestuurde assistenten, kan hij een actief en betrokken leven leiden, ondanks zijn mobiliteitsbeperkingen en beperkte technische vaardigheden.

AHMED

Voor Ahmed is de belangrijkste verandering ten opzichte van vandaag de dag dat technologie en domotica steeds meer geïntegreerd zijn in zijn dagelijkse leven. Hij kan nu met zijn spraakassistenten in huis communiceren om zijn huis te bedienen en zijn dagelijkse taken gemakkelijker te maken, zoals het bestellen van boodschappen en het regelen van zijn medische afspraken. Dit heeft hem meer onafhankelijkheid gegeven en hem in staat gesteld om zijn mobiliteitsbeperkingen te overwinnen.

Wat goed gaat in het leven van Ahmed is dat hij nog steeds zeer actief betrokken is bij zijn gemeenschap, ondanks zijn pensionering en mobiliteitsbeperkingen. Hij zet zich in als vrijwilliger bij verschillende lokale organisaties en heeft nog steeds een hechte vriendengroep en grote familie die hem steunen.

Een uitdaging voor Ahmed is echter dat hij beperkte

technische vaardigheden heeft en moeite heeft om nieuwe technologieën te begrijpen en te gebruiken. Dit kan frustrerend zijn als er nieuwe technologieën op de markt komen die zijn dagelijks leven kunnen verbeteren. Hij heeft hulp en ondersteuning nodig om op de hoogte te blijven van nieuwe technologieën en deze te begrijpen en te gebruiken.

DAG UIT HET LEVEN VAN DYONNE 2040

Dyonne wordt om 6:30 uur wakker gemaakt door haar twee jonge kinderen die naast haar in bed slapen. Ze gaat opstaan en begint haar dag met het klaarmaken van het ontbijt en het aankleden van de kinderen. Omdat ze vandaag een afspraak heeft bij de gemeente, moet ze extra vroeg opstaan.

Om 8:00 uur vertrekt Dyonne met haar elektrische scooter naar de gemeentelijke dienstverlening. Ze heeft een afspraak met een maatschappelijk werker om haar financiële situatie te bespreken en hulp te krijgen bij het vinden van werk. Dyonne heeft moeite met lezen en schrijven vanwege haar dyslectie, en haar ADHD maakt het moeilijk om zich lang te concentreren, wat haar kansen op het vinden van een baan beperkt.

Na haar afspraak gaat Dyonne naar de lokale bibliotheek, waar ze een cursus digitale vaardigheden volgt. Ze heeft geleerd dat technologie haar kan helpen om meer georganiseerd te zijn en meer tijd te besteden aan haar kinderen. Ze wil leren hoe ze haar smartphone en tablet kan gebruiken om haar dagelijkse taken te beheren en haar persoonlijke financiën bij te houden.

Na de cursus gaat Dyonne naar huis om de kinderen op te halen bij haar ouders. Ze besluit om een wandeling te maken in het park voordat ze gaat koken en de kinderen naar bed brengt. Ze gebruikt haar smartphone om gezonde recepten te zoeken voor het avondeten en maakt gebruik van de ingebouwde stappenteller om haar beweging van de dag bij te houden.

Hoewel Dyonne druk bezig is met de zorg voor haar kinderen en het opbouwen van een beter leven voor zichzelf, ziet ze dat technologie haar kan helpen om meer georganiseerd te zijn en haar dagelijkse taken gemakkelijker te maken. Ze is vastbesloten om haar digitale vaardigheden te verbeteren en te leren hoe ze technologie kan gebruiken om haar leven te verbeteren.

DYONNE

De belangrijkste verandering in het leven van Dyonne in 2040 is waarschijnlijk de nadruk op digitale vaardigheden en technologie om haar dagelijks leven te beheren en te organiseren. Dyonne gebruikt haar smartphone en tablet om haar dagelijkse taken te beheren en haar persoonlijke financiën bij te houden, en ze volgt zelfs een cursus digitale vaardigheden om haar kennis op dit gebied te vergroten. Dit is echt wezenlijk anders dan de situatie vandaag, waarbij mensen minder afhankelijk waren van technologie in hun dagelijks leven.

Wat heel goed gaat in het leven van Dyonne is dat ze zichzelf en haar kinderen onderhoudt en bezig is om haar financiële situatie te verbeteren. Ze maakt gebruik van beschikbare hulpbronnen en probeert haar digitale vaardigheden te verbeteren om haar leven gemakkelijker te maken.

Wat minder goed gaat in het leven van Dyonne is dat ze nog steeds moeite heeft met lezen en schrijven vanwege haar dyslexie, en haar ADHD maakt het moeilijk om zich lang te concentreren, wat haar kansen op het vinden van een baan beperkt. Daarom heeft ze hulp en extra aandacht nodig om haar vaardigheden te ontwikkelen en haar kansen op werk te vergroten. Daarnaast heeft ze misschien ook behoefte aan hulp en ondersteuning bij het opvoeden van haar kinderen en het in balans houden van haar leven als een alleenstaande ouder.

Facilitator: breng de groep weer samen en laat iedere groep een dag uit het leven van hun persona beschrijven.

Gebruik het laatste kwartier van deze opdracht om elkaar kennis te laten maken met de drie persona die zojuist tot leven zijn gekomen.

2.3 AFSLUITING (15)

2.3.1 Afsluiting tweede sessie (15)

We zijn van onze bestaande doelgroepen al op weg naar 2040. We hebben kennisgemaakt met drie persona en een dag uit hun toekomstige leven meegemaakt. Deze drie persona komen volgende keer terug, dus houd ze nog even in gedachten en denk komende dagen een keer als je persona en maak die uitstap naar 2040. Laat je volgende keer weten wat je hebt gezien?

Facilitator: inventariseer of er vragen zijn.

In deze sessie zullen we kijken naar de verschillende toekomstscenario's voor jouw bibliotheek en zullen deze samenvoegen tot één toekomst cirkel. Door de verschillende scenario's te combineren, kunnen we een realistischer beeld krijgen van wat er komen gaat. We zullen bespreken wat er nodig is om deze toekomst cirkel te realiseren en welke stappen we moeten zetten om dit te bereiken.

3.1 WELKOM (15)

3.1.1. Welkom derde sessie (15)

Facilitator: vraag of er nog nagedacht is over afgelopen sessie. Zorg dat je het Whiteboard klaar hebt staan met daarop de drie persona met wie er vorige sessie kennis is gemaakt. Zijn er nog aanvullingen of ontwikkelingen? Nieuwe inzichten?

Voorbeeld van het Whiteboard Drie doelgroepen uit 2040

zie 2.2.1 Oefening persona

3.2 DE KERNCIRKEL (90)

Deze week gaan we aan de slag met het maken van een kerncirkel. Eerst voor de drie verschillende persona, en vervolgens maken we hier één kerncirkel van.

3.2.1. Toelichting op de kerncirkel (20)

In het komende uur gaan we in groepjes werken aan kerncirkels die passen bij een van de drie persona. Over de kerncirkel lees je in het Groeimanifest het volgende:

DE BIBLIOTHEEK VAN DE TOEKOMST

De cirkel: vierdelige kern van de bibliotheek van de toekomst

We zien drie cirkels. De binnenste cirkel is de kern van elke bibliotheek; de thuishaven. De middelste ring draait om persoonlijke vaardigheden. De buitenste ring bestaat uit twee delen en signaleert de overgang van de persoonlijke naar de maatschappelijke sfeer. Deze ring bestaat uit community en perspectief (het individu in relatie tot de maatschappij – het hoe en het wat).

1. De bibliotheek is een Thuishaven

De kern van de cirkel is de safe space voor iedere

bezoeker. Dit kan het fysieke gebouw zijn, maar dit kan ook een virtuele ruimte betreffen. Deze kern vormt de essentie van wat een bibliotheek zou moeten zijn: een plek waar je je thuis kunt voelen, zonder dat je gestuurd wordt in een bepaalde richting, zonder dat je 'lastiggevallen' wordt door fake news, reclame of lawaai. Je bent hier geen consument. Het is geen stilteplek, maar het is er op sommige plekken wel letterlijk stil of digitaal stil. Het is dé plek waarnaar je kunt uitwijken wanneer het je thuis even teveel wordt, wanneer je wilt werken, of iets wil printen, een magazine of dagblad wilt lezen of gewoon even zijn. Het is een veilige plek waar je zelf kunt kiezen wat je aan informatie tot je neemt of wat je wilt delen. De thuishaven heeft naast een sociaal emotionele, ook een fysieke component. De bibliotheek moet ook een plek zijn waar de omgeving gezond is, koelte/ warmte biedt (wanneer nodig), droog, ruimtelijk en voor iedereen (en alles) toegankelijk en inclusief is en de omgeving respecteert. En dit alles, minimaal, klimaatneutraal.

2. De bibliotheek is er voor Vaardigheden

Een volgende cirkel is daar waar de bezoeker van de thuishaven, zich actiever wil ontplooiën. Voor deze bezoeker biedt de bibliotheek vaardigheden die mensen nodig hebben om zich staande te houden in de huidige maatschappij. Wat dit is verandert continu en vraagt van een bibliotheekorganisatie goede 'voelsprietten', sensitiviteit, samenwerking, etc. Dit kan variëren van het aanbieden van programma's waarin persoonlijke vorming centraal staat, tot een programma-aanbod dat aansluiting tot de (digitale en technologische) maatschappij stimuleert. De bibliotheek is een onderdeel van een ecosysteem, waarbij de bibliotheek fungeert als aanbieder en tevens optreedt als een gids om mensen door te verwijzen naar andere ontwikkelplekken. Dit vraagt om een goede en actieve inbedding in het 'weefsel' van de stad. Zo worden mensen in staat gesteld om een leven lang te leren en daarmee volwaardig mee te blijven doen aan de samenleving. Sommige mensen hebben meer ondersteuning nodig dan anderen, daar mag je als bibliotheek keuzes in maken afhankelijk van de demografie in de omgeving van de bibliotheek. De volgende cirkel bestaat uit twee delen; aan de ene kant is er de bezoeker die met de opgedane vaardigheden een eigen perspectief wil vormen, de andere is de bezoeker die zich met gelijkgestemden wil verenigen.

3. De bibliotheek is er voor Perspectief

Voor bezoekers die zelf in staat zijn (gesteld) om de nodige informatie tot zich nemen en deze te wegen, kan de bibliotheek een rol spelen in het ontwikkelen van een perspectief. Zodat de bezoeker, al dan niet op weg geholpen door een programma vanuit de bibliotheek of een richting die door een curator is gesuggereerd, zich een mening vormt en daar gefundeerd uiting aan kan geven. De bibliotheek biedt hiermee ruimte aan kritische denkers en doeners. De curator-rol is in dit geval een passende, door wie bezoekers uitgedaagd worden niet alleen de richting van de curator blind te volgen, maar hier indien nodig ook kanttekeningen bij te plaatsen of verder te onderzoeken. Zo vormt de curator een startpunt voor zelfstudie waarmee bezoekers hun eigen perspectief kunnen ontwikkelen, verbreden of verscherpen.

4. De bibliotheek is een Community

De andere richting is niet zozeer het eigen perspectief ontwikkelen door zelfstudie, maar door samen in gesprek te gaan over een thema en van anderen te vernemen hoe zij tegen zaken aankijken. Hierbij is de facilitator vanuit de bibliotheek essentieel; deze moet ervoor zorgen dat er voldoende perspectieven aan bod komen, dus niet alleen voorstanders van een thema, maar ook tegenstanders of met name het grijze middengebied. Het gaat hier minder om leesvaardigheden en informatievergaring, maar meer om de dialoog en argumentatie/ gesprekstechnieken (ook creatieve technieken om dialoog te creëren); ook heel relevante vaardigheden nu en in de toekomst. De bibliotheek faciliteert en coacht actief open samenwerkingen tussen (groepen) mensen, die beweging willen brengen in de samenleving. En er ontstaat een gedeeld eigenaarschap over het aanbod van de bibliotheek. De kernvoorwaarden hiervoor zijn dat deze samenwerkingen toegankelijk zijn voor iedereen en niemand uitsluiten, niet in woorden en niet in daden.

Een meer praktische toelichting

De binnenste ring vormt de kern, de meest vertrouwde aanleiding voor iemand om de bibliotheek te bezoeken, bijvoorbeeld om te printen, een boek te lenen of rustig te studeren. Voor veel gebruikers is dit de enige connectie met de bibliotheek.

Thuishaven - de kern:

'Het lenen van een boek', 'Even rustig studeren' 'lets printen'

Op den duur kunnen zij echter meer gaan verbinden, bijvoorbeeld door nieuwe vaardigheden op te doen. Hier draait de tweede cirkel om, namelijk het aanbieden van vaardigheden aan bezoekers, zodat zij zich kunnen ontwikkelen en kunnen blijven meedoen in de maatschappij. Hierbij fungeert de bibliotheek als aanbieder en gids, en werkt zij samen met andere ontwikkelplekken in de omgeving.

Vaardigheden:

'Een workshop creatief schrijven volgen', 'Nieuwe kennis opdoen door het aanbod aan studiemateriaal' 'Uitleg krijgen over het gebruik van een ipad'

In de derde cirkel komen twee mogelijke waarden samen, een persoonlijke of maatschappelijke meerwaarde; gericht op het ontwikkelen van perspectief bij de bezoeker, waarbij de bibliotheek fungeert als een startpunt voor zelfstudie en het ontwikkelen, verbreden of verscherpen van het eigen perspectief.

Perspectief:

'Met enkele deelnemers van de cursus creatief schrijven een online buurtmagazine starten. Discussieavonden en activiteiten worden georganiseerd in de bieb', 'Nieuwe kijk op studie gekregen door middel van het aanbod in de bibliotheek en de actieve begeleiding van medewerkers' 'Leren communiceren met vrienden en familie en daardoor een rijker sociaal leven'

De bibliotheek kan door deze activiteiten te faciliteren en te ondersteunen meer impact creëren binnen communities en maatschappelijke problemen aanpakken al dan niet in samenwerking met andere lokale stakeholders.

Community:

'Sociale interactie en levendige democratie', 'Een slimme en daadkrachtige community met toegang tot kennis', 'Minder eenzaamheid'

3.2.2. Oefening kerncirkel (40)

Facilitator: verdeel de groep in drieën zodat ieder groepje uit twee of drie medewerkers bestaat. Ieder groepje heeft een whiteboard en krijgt een van de persona toebedeeld.

Een van jullie visualiseert hoe deze persoon een bibliotheek in 2040 bezoekt.

1. Wat is het gevoel dat deze persoon bij de bibliotheek heeft?
2. Wat komt deze persoon halen?
3. Wat is de maatschappelijke functie van de bibliotheek voor deze persoon in 2040?
4. Vul op basis van deze antwoorden een cirkel voor deze persoon in.

VOORBEELD FATIMA

Voor Fatima is de kern van de bibliotheek in 2040 het bieden van een veilige, rustige en toegankelijke ruimte waar ze toegang kan krijgen tot hoogwaardige digitale materialen en geavanceerde technologieën die ze thuis misschien niet heeft. Daarnaast is de bibliotheek voor haar een belangrijke plek om nieuwe mensen te ontmoeten, ideeën uit te wisselen en deel te nemen aan workshops en evenementen die relevant zijn voor haar werk en persoonlijke groei.

Voor Fatima is de bibliotheek in 2040 dus niet alleen een plek om boeken of andere materialen te lenen, maar vooral een plek om kennis op te doen, te groeien en deel uit te maken van een gemeenschap van gelijkgestemde mensen. Fatima ziet de bibliotheek als een **inspratiebron** waar ze kan werken aan haar **persoonlijke groei en professionele ontwikkeling**.

De maatschappelijke functie die de bibliotheek vervult is **het bieden van gelijke kansen en toegang tot kennis en informatie voor alle leden van de gemeenschap**. De bibliotheek dient als een plek waar mensen van alle leeftijden en achtergronden toegang kunnen krijgen tot hoogwaardige educatieve en culturele materialen, ongeacht hun financiële situatie of andere beperkingen. Daarnaast biedt de bibliotheek ook ruimte voor sociale interactie, community-building en het ondersteunen van lokale ondernemingen en initiatieven. Kortom, de bibliotheek speelt een belangrijke rol bij het bevorderen van sociale inclusie en het stimuleren van levenslang leren en persoonlijke groei in de bredere gemeenschap.

dit vertaalt naar een cirkel:

FATIMA

Thuishaven: Een fysieke ruimte waar Fatima zich welkom voelt en zich kan concentreren op haar werk. Een digitale omgeving waar Fatima toegang heeft tot inspiratie en informatie die haar werk kan verbeteren.

Vaardigheden: Workshops en trainingen voor Fatima om haar technische vaardigheden verder te ontwikkelen en bij te blijven met de nieuwste ontwikkelingen.

Mogelijkheden om haar creatieve vaardigheden te ontwikkelen en te delen met anderen.

Tools en apparatuur voor Fatima om haar werk te optimaliseren en te verbeteren.

Perspectief: Mogelijkheden om samen te werken met andere ontwerpers en professionals in haar vakgebied om kennis en expertise te delen en te vergroten.

Toegang tot inspirerende verhalen van andere succesvolle grafisch ontwerpers en ondernemers, om haar eigen perspectief te verbreden en nieuwe ideeën op te doen.

Community: Mogelijkheden om te netwerken met andere professionals en potentiële klanten

VOORBEELD AHMED

Voor de fysieke bibliotheek betekent dit dat er aandacht moet zijn voor de toegankelijkheid en gebruiksvriendelijkheid voor mensen met mobiliteitsproblemen, zoals Ahmed. Denk hierbij aan brede doorgangen, een goede indeling van de ruimte en hulpmiddelen zoals rolstoelvriendelijke werkplekken en liften. Ook kan er rekening gehouden worden met de ergonomie van de inrichting, zodat het voor mensen met fysieke beperkingen gemakkelijk is om boeken en andere materialen te bereiken en te gebruiken. Voor de digitale bibliotheek betekent dit dat er extra aandacht moet zijn voor de gebruiksvriendelijkheid van de website en digitale applicaties. Hierbij kan er gekeken worden naar speciale tools en technologieën die het voor mensen met beperkte technische vaardigheden gemakkelijker maken om digitale content te vinden en te gebruiken. Bijvoorbeeld door duidelijke instructies te geven en een eenvoudige interface te bieden die gemakkelijk te navigeren is.

Kortom, de bibliotheek van de toekomst moet zowel fysiek als digitaal toegankelijk en gebruiksvriendelijk zijn voor mensen met verschillende achtergronden, vaardigheden en beperkingen.

AHMED

Thuishaven: Bibliotheek als vertrouwde en toegankelijke plek waar Ahmed zich welkom voelt en waar hij zich kan ontspannen, bijvoorbeeld door middel van boeken, tijdschriften, kranten, luisterboeken en films.

Bibliotheek als plek waar Ahmed kan deelnemen aan culturele en educatieve activiteiten, zoals lezingen, workshops en cursussen.

Bibliotheek als plek waar Ahmed nieuwe mensen kan ontmoeten en waar hij zijn sociale netwerk kan uitbreiden.

Vaardigheden: Bibliotheek als plek waar Ahmed zijn technische vaardigheden kan verbeteren door middel van workshops en cursussen.

Bibliotheek als plek waar Ahmed zijn leesvaardigheid kan verbeteren en waar hij hulp kan krijgen bij het lezen van moeilijke teksten.

Perspectief: Bibliotheek als plek waar Ahmed zich kan blijven ontwikkelen en waar hij zijn kennis en ervaring kan delen met anderen, bijvoorbeeld door middel van lezingen en workshops.

Bibliotheek als plek waar Ahmed op de hoogte kan blijven van de ontwikkelingen in de samenleving en waar hij zich kan informeren over zaken die voor hem belangrijk zijn.

Community: Bibliotheek als plek waar Ahmed andere mensen kan ontmoeten die dezelfde interesses en hobby's hebben als hij.

Bibliotheek als plek waar Ahmed vrijwilligerswerk kan doen en waar hij zijn betrokkenheid bij zijn gemeenschap kan blijven uitbreiden.

VOORBEELD DYONNE

De bibliotheek van de toekomst kan ook gebruik maken van technologie om Dyonne te ondersteunen. Bijvoorbeeld door het aanbieden van een online platform waar ze boeken kan reserveren en verlengen, workshops kan volgen en in contact kan komen met andere leden van de bibliotheek gemeenschap. Deze technologie moet echter wel gemakkelijk te begrijpen en te gebruiken zijn voor Dyonne, die zich door haar dyslexie en ADHD misschien overweldigd kan voelen door te veel complexiteit. Daarnaast kan ze haar kinderen hier tijdelijk even kwijt waardoor ze tijd heeft voor zichzelf. Dat is iets waar bibliotheken in de toekomst op in zouden kunnen spelen als het aan Dyonne ligt.

DYONNE

Thuishaven: Bibliotheek als fysieke plek waar Dyonne zich welkom en veilig voelt. Er zijn kinderkorven waar haar kinderen kunnen spelen terwijl zij boeken zoekt. De bibliotheek biedt een rustige ruimte waar Dyonne kan studeren, lezen of werken op een computer zonder afgeleid te worden.

Vaardigheden: De bibliotheek biedt programma's en workshops om Dyonne te ondersteunen in haar persoonlijke groei en ontwikkeling. Bijvoorbeeld workshops over effectief ouderschap, cursussen over het omgaan met dyslexie en ADHD, of digitale vaardigheden trainingen.

Perspectief: De bibliotheek biedt toegang tot diverse materialen die Dyonne kunnen inspireren en informeren. Bijvoorbeeld boeken over het moederschap, tijdschriften over de nieuwste ontwikkelingen in de zorg en gezondheid, of romans die haar helpen te ontspannen en te ontsnappen aan de dagelijkse besommeringen.

Community: De bibliotheek biedt een platform voor Dyonne om in contact te komen met gelijkgestemde mensen. Bijvoorbeeld door het organiseren van evenementen voor ouders en kinderen, leesclubs of bijeenkomsten voor mensen met dyslexie en ADHD. Dit biedt Dyonne de mogelijkheid om nieuwe vrienden te maken en zich verbonden te voelen met haar lokale gemeenschap.

3.2.3 Oefening van drie naar één (30)

Facilitator: breng de groep weer samen en bespreek per groep hun cirkel. Zijn er overeenkomsten? Wat zijn de grootste verschillen? Kom samen tot één cirkel door overeenstemming te vinden.

Deze kerncirkel vormt het startpunt voor de volgende en laatste bijeenkomst.

3.3 AFSLUITING (15)

3.3.1 Afsluiting derde sessie (15)

We hebben onze eerste kerncirkels gemaakt bedacht vanuit de belangrijkste persona in 2040. Deze drie kerncirkels hebben we samengevoegd tot één. In deze kerncirkel vinden we de belangrijkste waarden die met onze bibliotheek verbonden zijn. Daar gaan we komende bijeenkomst op door.

Facilitator: inventariseer of er vragen zijn.

Dit is alweer de laatste sessie. We komen deze sessie tot wat onze bibliotheek in de toekomst nodig heeft. Wat verwachten onze doelgroepen eigenlijk van ons? Wat voor diensten moeten we aanbieden en over welke competenties moeten de medewerkers beschikken?

4.1 WELKOM (10)

4.1.1 Welkom vierde sessie (10)

Facilitator: zorg dat het Whiteboard met de kerncirkel klaar staat en bespreek met elkaar hoe iedereen er nu naar kijkt. Zijn er nieuwe inzichten? En worden deze gedeeld? Pas dan aan indien gewenst.

4.2 VAN CIRKEL NAAR PRAKTIJK (40)

Waarschijnlijk lees je in de kerncirkel een aantal containerbegrippen. Wat bedoelen we er precies mee? Daar gaan we het nu met elkaar over hebben.

4.2.1 Oefening concretiseren (20)

Facilitator: bespreek met de groep hoe de vier kernwaarden uit de cirkel concreter gemaakt kunnen worden. Wat wordt er met dit begrip bedoeld? En hoe kun je hier als bibliotheek invulling aan geven?

- 1. Thuisvoelen:** zorg ervoor dat mensen zich welkom en thuis voelen in de bibliotheek. Dit kun je bijvoorbeeld doen door:
 - Een gastvrije ontvangst en service te bieden aan iedereen die de bibliotheek binnenkomt.
 - Een aantrekkelijke en inspirerende inrichting te creëren waar mensen graag komen.
 - Het organiseren van activiteiten en evenementen die aansluiten bij de behoeften en interesses van de lokale gemeenschap.
- 2. Vaardigheden:** stimuleer het ontwikkelen van vaardigheden en kennis bij mensen. Dit kun je bijvoorbeeld doen door:
 - Een breed en divers aanbod van boeken, tijdschriften, e-books, luisterboeken en andere media aan te bieden.
 - Het organiseren van workshops, trainingen en cursussen over verschillende onderwerpen, zoals digitale vaardigheden, taal en lezen, gezondheid en welzijn.
 - Het aanbieden van studie- en werkplekken, waar mensen rustig kunnen werken en studeren.

- 3. Perspectief:** help mensen om een positief perspectief op het leven te ontwikkelen. Dit kun je bijvoorbeeld doen door:
 - Het organiseren van activiteiten en evenementen die bijdragen aan het welzijn en de gezondheid van mensen, zoals wandelingen, sportactiviteiten, yogalessen en meditatie.
 - Het aanbieden van informatie over gezondheid en welzijn, bijvoorbeeld via boeken, brochures en workshops.
 - Het stimuleren van verbinding en sociale contacten tussen mensen, bijvoorbeeld door het organiseren van leesclubs, filmavonden, taalcafés en andere bijeenkomsten.
- 4. Community:** creëer een gemeenschap van mensen die elkaar steunen en versterken. Dit kun je bijvoorbeeld doen door:
 - Het organiseren van activiteiten die mensen samenbrengen en bijdragen aan sociale cohesie, zoals buurtfeesten, markten en festivals.
 - Het stimuleren van vrijwilligerswerk en participatie in de lokale gemeenschap, bijvoorbeeld door het aanbieden van vrijwilligerswerk bij de bibliotheek of het samenwerken met lokale organisaties en initiatieven.
 - Het creëren van een open en inclusieve sfeer waarin mensen zich gehoord en gezien voelen, ongeacht hun achtergrond, leeftijd of levensstijl.

Facilitator: koppel aan de kernwaarden een of enkele diensten of activiteiten zoals in het voorbeeld hierboven.

4.2.2 Oefening competenties (10)

Competenties zijn vaardigheden en kwaliteiten die iemand nodig heeft om goed te functioneren binnen een bepaalde context. Het zijn onderdelen waar iemand goed in is en waarmee iemand zich onderscheidt van anderen. Voor sommige competenties heb je aanleg, en andere competenties kun je verder ontwikkelen.

Facilitator: verdeel de groep in drieën zodat ieder groepje uit twee of drie medewerkers bestaat.

Ieder groepje heeft een Whiteboard en komt met 5 belangrijkste competenties voor medewerkers van bibliotheken in 2040 gebaseerd op de antwoorden in de vorige opdracht.

VOORBEELD

- 1. Thuisvoelen:** een gastvrije ontvangst en service te bieden aan iedereen die de bibliotheek binnenkomt.

Competenties: *klantgerichtheid, communiceren, flexibiliteit, openheid, gastvrijheid*

- 2. Vaardigheden:** het organiseren van workshops, trainingen en cursussen over verschillende onderwerpen, zoals digitale vaardigheden, taal en lezen, gezondheid en welzijn.

Competenties: *faciliteren van leren, plannen en organiseren, oplossingsgericht, daadkrachtig, parate algemene kennis, mediawijsheid*

- 3. Perspectief:** het stimuleren van verbinding en sociale contacten tussen mensen, bijvoorbeeld door het organiseren van leesclubs, filmavonden, taalcafés en andere bijeenkomsten.

Competenties: *initiatiefrijk, creativiteit, plannen en organiseren, sociaalvaardig, nieuwsgierigheid, goed ontwikkelde culturele kennis, beoordelingsvermogen, redactie, communicatief*

- 4. Community:** het creëren van een open en inclusieve sfeer waarin mensen zich gehoord en gezien voelen, ongeacht hun achtergrond, leeftijd of levensstijl.

Competenties: *empatisch, verbinden van mensen, luisteren, netwerken, maatschappelijke betrokken*

Facilitator: breng de groep weer samen en laat iedere groep hun competenties toelichten. Zijn er overeenkomsten? Wat zijn de grootst verschillen?

4.2.3 Oefening kerncompetenties bibliotheek 2040 (10)

Uit het overzicht van competenties per medewerker, maar je één overzicht met de 5 kerncompetenties voor de bibliotheek van de toekomst. Omschrijf kort wat je per competentie bedoelt.

COMPETENTIES BIBLIOTHEEK 2040

- 1. gastvrijheid:** dit betekent dat je mensen op een vriendelijke en warme manier ontvangt, naar ze luistert en ze een gevoel van comfort geeft in de bibliotheek.
- 2. faciliteren van leren:** dit betekent dat je mensen helpt bij het ontwikkelen van hun kennis en vaardigheden door middel van het organiseren van workshops, trainingen en cursussen.

- 3. bevorderen van sociaal welzijn:** dit betekent dat je mensen helpt om een positief perspectief op het leven te ontwikkelen door middel van verbinding en sociale contacten.
- 4. inclusiviteit:** dit betekent dat je een open en inclusieve sfeer kunt creëren waarin alle mensen zich welkom voelen en zichzelf kunnen zijn, ongeacht hun achtergrond, leeftijd of levensstijl.
- 5. klantgerichtheid:** dit houdt in dat je in staat bent om goed te luisteren naar de klant, feedback te verzamelen en te analyseren, en vervolgens passende oplossingen aan te bieden.

De ideale bibliotheek voldoet aan bovenstaande kerncompetenties. Het zijn de verschillende medewerkers die hier invulling aan zullen geven.

TEST JE COMPETENTIES

Online vind je verschillende (gratis) tests waarmee je ook je eigen competenties kunt testen:

Job Personality Competentietest

Randstad Persoonlijkheidstest

Online Assessments via Good Habit

The Future of Work

Jacob Morgan is iemand die veel schrijft over leiderschap, werkgeluk en de toekomst van werk. Dit doet hij met name via [LinkedIn](#), maar hij heeft ook verschillende publicaties op zijn naam. Waaronder de publicatie 'The Future Leader: 9 Skills and Mindsets to Succeed in the Next Decade'.

Hierin beschrijft hij 4 mindsets en 5 vaardigheden voor toekomstige leiders. De vier 'mindsets' zijn:

- wereldburger
- dienaar
- chef
- ontdekker

Hoe kun je deze mindsets toepassen op jouw praktijk?

Wereldburger mindset: In een steeds meer verbonden wereld is het belangrijk om als medewerker van een bibliotheek een wereldburger mindset te hebben. Dit betekent dat je open staat voor verschillende culturen en achtergronden, en dat je actief zoekt naar manieren om een diverse community te omarmen en te ondersteunen.

Je kunt bijvoorbeeld programma's organiseren om de culturele diversiteit in jouw omgeving te vieren, en materialen en middelen beschikbaar stellen die toegankelijk zijn voor verschillende talen en culturele achtergronden.

Dienende mindset: als medewerker van een bibliotheek kun je een dienende mindset aannemen door je te richten op het dienen van vier belangrijke groepen: de klanten, de leidinggevenden, je collega's en jezelf. Dit betekent dat je altijd vriendelijk en behulpzaam bent naar klanten toe, je collega's ondersteunt waar mogelijk en op een proactieve manier de doelen en visie van de bibliotheek ondersteunt.

Chef mindset: het evenwicht tussen efficiëntie en menselijkheid is essentieel voor het succes van een bibliotheek. Als medewerker kun je deze chef mindset aannemen door te werken aan efficiënte processen en gebruik te maken van technologie om de dienstverlening te verbeteren, terwijl je tegelijkertijd een gastvrije en vriendelijke omgeving creëert voor de klanten. Het betekent bijvoorbeeld dat je gebruik maakt van automatisering om de efficiëntie te verbeteren, maar ook dat je tegelijkertijd persoonlijke aandacht geeft en de klanttevredenheid verhoogt.

Ontdekker mindset: het ontwikkelen van een ontdekker mindset als medewerker van een bibliotheek betekent dat je open staat voor nieuwe ideeën en innovaties, en dat je blijft zoeken naar manieren om de dienstverlening te verbeteren en te vernieuwen. Dit kan bijvoorbeeld betekenen dat je nieuwe materialen of programma's ontwikkelt die aansluiten bij de veranderende behoeften van de klanten, of dat je nieuwe technologieën of methoden ontdekt om de dienstverlening te verbeteren en efficiënter te maken.

Als vaardigheden signaleert Morgan:

- coach
- futurist
- techie
- vertaler
- Yoda

Coach: als bibliothecaris kun je coachingsvaardigheden toepassen door begeleiding en ondersteuning te bieden aan je collega's, hen te helpen hun prestaties te verbeteren en hun doelen te bereiken. Je kunt ook een positieve en motiverende werkomgeving creëren waarin iedereen zich gewaardeerd en ondersteund voelt.

Futurist: blijf op de hoogte van de laatste trends en technologische ontwikkelingen in de bibliotheeksector. Denk vooruit en anticipeer op wat je klanten in de toekomst nodig kunnen hebben. Je kunt bijdragen aan de ontwikkeling van innovatieve diensten en programma's die je bibliotheek relevant en aantrekkelijk houden voor gebruikers.

Techie: omarm technologie en leer hoe je deze kunt gebruiken om bibliotheekdiensten en -operaties te verbeteren. Blijf nieuwsgierig en ontdek nieuwe tools en platforms die voordelig kunnen zijn voor je klanten en collega's. Je kunt ook je kennis en ervaring delen met anderen om hen te helpen meer technisch onderlegd te worden.

Translator: ontwikkel je communicatievaardigheden en leer hoe je actief en empathisch kunt luisteren. Gebruik verschillende communicatiekanalen om contact te leggen met je klanten en collega's en sterke relaties met hen op te bouwen. Je kunt ook je communicatiestijl aanpassen aan verschillende situaties en doelgroepen om ervoor te zorgen dat je boodschap duidelijk en effectief is.

Yoda: ontwikkel emotionele intelligentie en zelfbewustzijn. Bouw empathie en begrip op met je klanten en collega's en creëer een veilige en ondersteunende omgeving waarin iedereen open en eerlijk kan zijn. Je kunt ook het goede voorbeeld geven en kwetsbaarheid en authenticiteit tonen, wat vertrouwen en respect van anderen zal inspireren."

4.3 DE BIBLIOTHEEK IN DE MAATSCHAPPIJ (30)

Facilitator: verdeel de groep in tweeën zodat ieder groepje uit vier of zes medewerkers bestaat. Beide groepen hebben een whiteboard.

Een groep gaat aan de slag met maatschappelijke partners, de andere groep met mogelijke concurrenten.

4.3.1a Oefening maatschappelijke partners (15)

Maatschappelijke partners zijn vaak duurzame partners. Waarschijnlijk zullen veel huidige samenwerkingspartners, ook in de toekomst nog samenwerken met bibliotheken, maar net als bij bezoekers en leden, zal de dienstverlening wel wat wijzigen.

Bedenk drie belangrijke partners en geef aan op welke manier de bibliotheek met hen samenwerkt.

MAATSCHAPPELIJKE PARTNERS

In 2040 zal de bibliotheek rekening moeten houden met een bredere en meer diverse groep partners en organisaties dan nu. Hieronder staan enkele voorbeelden:

1. **Gemeenten:** de bibliotheek zal nog steeds een belangrijke samenwerkingspartner zijn van de gemeenten in de regio. De focus zal echter verschuiven van traditionele bibliotheekdiensten naar meer innovatieve diensten die gericht zijn op de lokale gemeenschap.
2. **Culturele instellingen:** de bibliotheek zal een belangrijke rol blijven spelen in het culturele leven en zal samenwerken met musea, theaters en andere culturele instellingen om de gemeenschap te verrijken met diverse culturele evenementen en programma's.
3. **Andere maatschappelijke organisaties:** de bibliotheek zal ook samenwerken met andere maatschappelijke organisaties, zoals gezondheidszorginstellingen, welzijnsorganisaties en lokale vrijwilligersorganisaties om een meer geïntegreerde en inclusieve gemeenschap te creëren.

Het verschil ten opzichte van nu is dat de bibliotheek in 2040 nog meer betrokken zal zijn bij de lokale gemeenschap en een bredere groep partners en organisaties zal betrekken bij het leveren van diensten en het creëren van waarde voor deze gemeenschap. Dit vereist een meer holistische aanpak en een grotere nadruk op samenwerking en partnerschap.

4.3.1b Oefening mogelijke concurrenten (15)

Omdat de dienstverlening van bibliotheken verschuift, komen bibliotheken in aanraking met verschillende andere aanbieders van soortgelijke diensten.

Bedenk drie concurrenten en geef aan op welk vlak ze met de bibliotheek concurreren. Wat betekent dit voor de bibliotheek?

MOGELIJKE CONCURRENTIE

In 2040 zal de bibliotheek waarschijnlijk te maken krijgen met een breed scala aan nieuwe commerciële partijen en organisaties. Enkele voorbeelden zijn:

1. **Online retailers:** online retailers zoals Amazon en Bol.com zullen waarschijnlijk een grotere invloed hebben op de manier waarop mensen boeken en andere materialen kopen en lenen. De bibliotheek zal hierop moeten inspelen door innovatieve manieren te ontwikkelen om boeken en andere materialen aan te bieden en te lenen.
2. **Educatieve uitgeverij:** educatieve uitgeverij zullen waarschijnlijk steeds meer online en digitale leermiddelen aanbieden. De bibliotheek kan deze uitgeverij als partner gebruiken om haar educatieve aanbod uit te breiden en te vernieuwen.
3. **Technologiebedrijven:** technologiebedrijven zoals Google en Apple, maar ook Scuola en Coursera zullen waarschijnlijk nieuwe technologieën blijven ontwikkelen die van invloed zijn op de manier waarop mensen informatie zoeken en consumeren. De bibliotheek zal hierop moeten inspelen door up-to-date te blijven met de nieuwste technologieën en deze te integreren in haar dienstverlening.

Het is belangrijk dat de bibliotheek op de hoogte blijft van nieuwe ontwikkelingen en samenwerkt met deze nieuwe (commerciële) partijen en organisaties om de dienstverlening aan te passen en te verbeteren.

Facilitator: breng de twee groepen samen en bespreek de drie maatschappelijke partners en mogelijke concurrenten. Wat betekent dit voor de competenties van medewerkers?

4.3.2 Discussie aanvullende competenties (15)

Kijk nog eens naar de competenties en vul indien nodig aan op basis van de vorige opdracht competenties toe die specifiek met partners en concurrentie te maken hebben.

COMPETENTIES BIBLIOTHEEK 2040

1. **gastvrijheid:** Dit betekent dat je mensen op een vriendelijke en warme manier ontvangt, naar ze luistert en ze een gevoel van comfort geeft in de bibliotheek.
2. **faciliteren van leren:** Dit betekent dat je mensen helpt bij het ontwikkelen van hun kennis en vaardigheden door middel van het organiseren van workshops, trainingen en cursussen.
3. **bevorderen van sociaal welzijn:** Dit betekent dat je mensen helpt om een positief perspectief op het leven te ontwikkelen door middel van verbinding en sociale contacten.
4. **inclusiviteit:** Dit betekent dat je een open en inclusieve sfeer kunt creëren waarin alle mensen zich welkom voelen en zichzelf kunnen zijn, ongeacht hun achtergrond, leeftijd of levensstijl.
5. **klantgerichtheid:** Dit houdt in dat je in staat bent om goed te luisteren naar de klant, feedback te verzamelen en te analyseren, en vervolgens passende oplossingen aan te bieden.
6. **samenwerking:** Dit houdt in dat je in staat bent om effectief samen te werken met diverse partners en organisaties en dat je inziet dat $1 + 1 = 3$ kan zijn
7. **initiatiefrijk / ondernemend:** Je hebt een proactieve en creatieve houding, en je bent in staat om risico's te nemen en uitdagingen aan te gaan om zo de bibliotheek relevant en toekomstbestendig te houden.
8. **digitale vaardigheden:** Het is belangrijk dat je de vaardigheid hebt om nieuwe technologieën te begrijpen en toe te passen in je werk, en om mensen te helpen bij het ontwikkelen van digitale vaardigheden.

4.4 INVENTARISATIE (30)

Facilitator: bespreek plenair de stappen die gezet zijn en hoe er in vier bijeenkomsten van het heden naar de toekomst is gekeken. Bekijk met elkaar de kerncirkel en de competenties van medewerkers. **Wat spreekt het meest aan? En waarom wachten tot 2040?**

4.4.1. Discussie inventarisatie (10)

Bekijk met elkaar de cirkel en de bijbehorende competenties. Ga met elkaar in gesprek. Welke competenties zijn nu al aanwezig? En aan welke competenties ontbreekt het bij jullie organisatie?

4.4.2 Oefening de toekomst begint vandaag (10)

Waarom wachten tot 2040? Bedenk welke kernwaarde jij het belangrijkste vindt en koppel hier twee competenties aan waarmee je direct aan de slag kunt. Maak je voornemens zo concreet mogelijk, zie het volgende voorbeeld:

Kernwaarde

Ik vind het belangrijk dat de bibliotheek leden perspectief kan bieden door programma's of activiteiten die het organiseert.

Competenties

Nieuwsgierigheid, *nieuwsgierig zijn en openstaan voor verschillende perspectieven en ideeën.*
Faciliteren van leren, *in staat zijn om een omgeving te creëren waarin bezoekers kunnen leren en hun eigen perspectieven kunnen ontwikkelen.*

Voornemens

Actief vragen stellen aan bezoekers en collega's om hun gedachten en perspectieven te begrijpen.
Zelf onderzoek doen naar verschillende onderwerpen en perspectieven.
Onderzoeken wat de behoeften van bezoekers zijn (en relevante programma's en activiteiten ontwikkelen om aan deze behoeften te voldoen.)
Actiever bezoekers begeleiden bij het vinden en begrijpen van informatie. In kaart brengen welke informatie gevraagd wordt.

4.4.3 Delen van voornemens (10)

Facilitator: vraag aan alle deelnemers om hun kernwaarde te delen en de hieraan gekoppelde voornemens. Doe tevens een voorstel voor de follow-up.

Geef iedere deelnemer de ruimte hun voornemens te delen. Luister en oordeel niet direct. Bedenk met elkaar wat voor jullie de beste manier is om elkaar scherp te houden op deze voornemens en stimuleer elkaar hierin ook.

FOLLOW-UP

Maak gebruik van technologie: gebruik een digitaal platform waarop de voornemens kunnen worden gedeeld en bijgehouden. Dit kan bijvoorbeeld via een gezamenlijke online notitie of een projectmanagementtool zoals Trello.

Stel een terugkerend herinneringssysteem in: Zet een terugkerende herinnering op in de agenda van de deelnemers om de voornemens regelmatig te herzien. Dit kan bijvoorbeeld elke maand of elk kwartaal zijn.

Vorm accountability-partnerships: Deelnemers kunnen zichzelf koppelen aan een accountability-partner, waarbij ze elkaar regelmatig feedback geven en ondersteunen om hun voornemens te bereiken.

Organiseer follow-up bijeenkomsten: Organiseer een follow-up bijeenkomst om de voortgang te bespreken en eventuele obstakels te bespreken.

Zet visuele herinneringen in: Gebruik visuele herinneringen om de voornemens levend te houden, bijvoorbeeld door posters op te hangen met de voornemens of het maken van een visualisatie die de voornemens weergeeft.

Het is belangrijk om te kiezen voor een herinneringssysteem dat het beste past bij jullie als groep, idealiter gekoppeld aan een systeem dat jullie al gebruiken. Het gaat erom dat het systeem effectief is in het levend houden van de voornemens en dat de deelnemers zich verantwoordelijk voelen om hun doelen te bereiken.

4.5 AFSLUITING (10)

4.5.1 Afsluiting vierde sessie (10)

Facilitator: afsluiting

Dit was het dan, voor nu. We zijn op weg naar 2040 en als het goed is ben je vanaf morgen bezig om alvast de competenties te ontwikkelen die wenselijk zijn in de toekomst.

Dit is niet alleen relevant voor je werkzaamheden bij de bibliotheek, nu of in de toekomst, maar het geeft je ook een beter inzicht in wat jouw sterke kanten zijn. Bedenk hierbij ook: niemand gaat er vanuit dat iedereen aan alle competenties voldoet. Het is juist de uitdaging om binnen organisaties en teams meerstemmigheid te stimuleren zodat collega's elkaar aanvullen en soms ook scherp kunnen houden.